

מהדורת 'קדן טללי טרכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ ויקרא ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והמכוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נדריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יד הכפרה כימינו
מישועתו של הקב"ה
מילתא חדת"א

יב נפש כי תחטא
וציון ארה חסדילפרשתשבע
ספיר ויהלום

ב ככל שמכין עצמו ליום טוב
נשאתת ההארה לאחר כך
אוצר פניני החסידות

העלונים: פניני אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחדת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות



אמרי נעים | קדם הפסח יבער מלבו כל פסלת ותאנה ואז יזכה לתוספת קדשה
 והשגה גדולה על ידי המצצה א
 אמרי חיים | יש לעשות הכנה לחג הפסח | הקדשה הרוחנית הנשגבת השורה
 במצצה וארבע כוסות א
 בית אהרן | ההכנה הראויה - סלוק הרע מהלב אף ורק מתוך שמחה א
 שם משמואל | ככל שמכין עצמו ליום טוב נשארת ההארה לאחר כך א
 עבודת ישראל | אכילה בקדשה כהקרבנות א
 נאנה תהלה | כפרת הקרבנות בבית המקדש אף בזמן הזה ב
 מבשר טוב | העבודה בעקבתא דמשיחא חשוכה כקרבו הנעלה ביותר ב
 לקוטי תורה | האהבה הטבעית הטמונה ב'פפש האלקית' מתעוררת על ידי
 האתערותא דלעילא המשפעת ממרום ב
 דברי בינה | המבונן כל תנועותיו הגשמיות לשם שמים פעלותיו הגשמיות הנם
 בבחינת מעשים רוחניים ג
 נתיבות שלום | קדם קיום מצוה שהגוף נהנה ממנה כגון סעודת מצוה יקבע
 בידעתו שאלו לא היתה זו מצוה לא היה אוכל ממנה ד
 דברי ישראל | העצה המבחרת מדת התמימות והבטחון ד
 קדשת לוי | ככל שמוסיף האדם בעבודה נחשב בעיני עצמו לאין ד
 דברי אמונה | תשובה אמתית היא מתוך התבוננות ערך פגם החטא ד
 תפארת עזיאל | יש לקיים המצוות בטעם והתלהבות ה
 חלקת יהושע | יסוד קיום התורה הוא בדברים הנראים קטנים ה
 דגל מחנה אפרים | אלף זעירא - כמה שלומד יותר יקטין עצמו ה
 קב ה'שור | הזהירות שלא יהיה עצב ורגז בהכנות החג ה
 אמרי פנחס | על ידי הטרדות לחג הפסח מתחדש האדם ה
 הגש"פ פני מנחם | על ידי הטרחה בהכנות החג נבראים מלאכים מליצים לראש
 השנה ה

שפת אמת | על ידי שכל ישראל עסוקים בהגעלת כלים מתעורר בימים אלו פת
 טהרה ה
 מגו אברהם | הכנה דרבה בזכוף וטהרת הגוף והנפש לדבורי השבח לפני
 הקב"ה ה
 אמרי חיים | נספי געגועים וכמיהה למצוות החג וקדשת ליל הסדר ה
 קהלת משה | מעשה בהרב הקדוש רבי זושא מאניפולי זיע"א ה
 אור לשמים | שיתוף מעשיו עם הצדיקים ה
 פת עין | ג' מדרגות בדבקות, א', הדבוק בבורא רק בבית הפנקס ו
 תפארת שלמה | הבקשות בתפלה הם לצורך עבודת ה' ו
 בית אהרן | המפריש קרבן צריך לומר 'קרבו לה' ו
 קרית ארבע - זרע האב | המתחדש חדושי תורה פאלו הקריב קרבן ז
 ויאמר שאול | החוטא נפרד מישראל עד שיעשה תשובה ז
 אמרות טהורות | העוסק בתורה אין לו להשש מחסרון פיס ז
 דברי חכמים | רק משה יכול לומר לה' קרבן ז
 באר לחי | קשהחזיטה סמוכה לסמיכה לא יארע פסול בזבח ז
 הר צבי | שחיתת קדשי קדשים בצפון זכר לאילו של אברהם אבינו ז
 פן גרני | עשית מצוה מיד כשבאה לידו בנקל לעשותה לשם שמים ח
 פן גרני | קיום המצוות לשם שמים ח
 בית יעקב | העוסק בתורה פאלו הקריב קרבן ח
 שערי העבודה | המתפלל כמביא קרבן ח
 עמודי שש | דיני התפלה כקרובנות ח
 ארחות חיים - פתח ראש | תפלה בלי פונה נחשבת כמנחת עני ח
 פן אורי | פסילת התפלה על ידי מחשבה זרה של השליח צבור ט
 דרושי הצל"ח | מחשבת חוץ אינה פוסלת תפלה שבבית הפנקס ט
 מעשי צדיקים ט
 ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

בס"ד



קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8



מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת ויקרא

רמזי הכנה לחג הפסח

אמרי נעים

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א
קדם הפסח יבער מלבו כל פסלת ותאנה ואז יזכה לתוספת קדשה והשגה גדולה על ידי המצה

ואת אשר חטא מן הקדש ישלם ואת חמשתו יוסף עליו (ה טו). הנה ידוע אשר מצות מצה נקרא בשם מיכלא דאסנתא, ומדרך הרופאים הממחים כאשר יתנו איזה סמים לרפואה אזי מקדם נותנים סמים לנקות את האיציטמכא מפל פסלת, כי בלא זה לא יעשה תחבולות הסמים את פעלתם.

כמו כן בענין רפואה רוחניות צריך מקדם לבער חמץ וכח התאנה והפסלת, אז יוכל כח מצות מצה להביא עליו תוספות קדשה והשגה גדולה להרגיש בעת קיום מצוה.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו ואת אשר חטא מן הקדש ישלם, הינו מה שפגם בקדשה ישלים מקדם לתקן את הכל בכחינת סור מרע שהוא בעור חמץ, ואחרי זה וחמשתיו יוסף עליו, הינו המצה שהוא בחינת אות ה' שהוא חמשיית בנודע, ועל דרך הנסח ה"א לחמא ענגא, אז מצות מצה תוסף עליו אור קדשה דלעלא:

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
יש לעשות הכנה לחג הפסח | הקדשה הרוחנית הנשגבת השורה במצה וארבע כוסות

ימי הפסח ממשמשים ובאים, וצריכים להקיין את עצמו לאכילת מצה בליל שמורים. בפסח מהפכין חמר לצורה, אכילת מצה ושתיית ארבע כוסות המה לכאורה ענין חמרי, אבל המה משלבים עם ספור יציאת מצרים שירות ותשבחות לקל חי, השלחן עורף הוא באמצע ההלל ואור פנימי המאיר כאור החמה בתוף המצה וכוסות.

פסח נקרא שבת ממחרת השבת, גם בשבת מעלים המעדנים וחמרא טבא לעשותן כלם רוחניים. פסח זמן הגאלה, בניסן עתידין לגאל (ר"ה יא), וכן שבת מסגל לגאלה (שבת ק"ח), שיבוא משיח לגאל השכינתא קדישא עם ישראל האם עם הבנים להשלים שם הויה המרמז בארבע כוסות שהם נגד ארבע אותיות

הויה ונגד ארבע לשונות של גאלה.

הרמז בפסוק 'אם עלה קרבנו'

אם עלה קרבנו (א א), על"ה נוטריקון ה'א לחמא ענגא וכו'. מן הבקר, מן אלו הדברים, אכילה ושתייה הנראים לכאורה כבהמיות, אבל בליל שמורים הם רוחניים גבוה מעל גבוהים, מן הבקר גימטריא או"ר פנימי", הם מלאים אור בהיר אם רק תביין לסדר הלילה הזה בשירות ותשבחות ודבקות בהשם יתברך. בקר נוטריקון קומי רויני ב'לילה - הנסים ונפלאות שעשה עמנו השם יתברך - עד הבקר, כמו התנאים בבני ברק:

בית אהרן

רבי אהרן מסרלין זיע"א
ההכנה הראויה - סילוק הרע מהלב או ורק מתוך שמחה

עקר הכנה של חג הפסח, להסיר כל אחד ואחד מאתו הרע שבלב ולהשפילה ולהשליכה, ולעשות מחמץ 'מצה', הינו לשוב בתשובה שלמה לפני הקדוש ברוך הוא, רק לא במרה שחרה, אף בשמחה ובטוב לבב - לקדש את עצמו ולהקיין את עצמו לקבל הקדשה מהיום טוב ומן הסדר והכוסות והלל הגמור, ומסגלות הימים עצמן בארבע לשונות של גאלה:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א
ככל שמכין עצמו ליום טוב נשארת ההארה לאחר כך

כל פמה שהאדם מכין עצמו ליום טוב בקדשה וטהרה לעמתו נשארת הארת היום טוב אחר כך, מה גם ביום טוב של פסח, שכל ההארות של יום טוב זה הם רק בחסד ה' ואין לאדם חלק בו רק מה שמזמין את עצמו לקבל הקדשה, מוכן שהכל תלוי בהכנה, ובכל רגע ורגע מימי החג צריכים הכנה לקבל קדשת החג ששופעת כל ימי החג בלי הפסק (פסח תרע"א):

עבודת הקרבנות בזמן הזה

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוויניץ זיע"א

אכילה בקדשה כהקרבנות קרבנות

רבי שמעון אומר שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו כו' אבל שלשה שאכלו כו' כאלו אמרו כו' שנאמר (יחזקאל מא כב) זה השלחן אשר לפני ה' (אבות פ"ג מ"ג). ופרשו המפרשים כאלו הקריב קרבנות, כמו כהנים משלחן גבוה קא זכו (ערכין כד:), ודקדקו האיף מבאר בפסוק שהוא כמו הקרבנות קרבנות.

ונראה

לפרש כמו שכתב הגמן אברהם (או"ח ו סק"ד) דהגוף נהנה מגשמיות המאכל והנשמה מרוחניות המאכל. והרוחניות המאכל הם ניצוצות קדושים, שבכל דבר יש ניצוצות קדושים שנקנסו לשם כשואמר הקדוש ברוך הוא 'תדשא' (בראשית א יא) ושאר מאמרות, וגם על ידי טללים וגשמים קדושים שהם כחות מהבורא, כי למעלה אין גשם ואין טל, אלא שגשפתלשל כחות מהבורא, ולמטה נתגשם הגמת המן שאכלו ישראל במדבר.

ועל ידי שאדם אוכל ונקנס בתוכו אותן ניצוצות ובכח זה מברך ברפת המזון ואומר דברי תורה הוא מעלה אותן ניצוצות. והוא כמו הקרבנות שהיה המלאך אוריאל מעלה הקרבנות לריח ניחוח לפני ה', ומפני כן היה בבית ראשון האור רבוצה כאר"י על המזבחת, על שם המלאך ואוכל הקרבנות.

ועל שם זה נקראו קרבנות, שמקרב אותם לפני הקדוש ברוך הוא, וכן האדם שהוא אוכל לשם שמים הוא מקרב הנשמות שבמאכל לפניו יתברך. אבל משחטאו היתה רבוצה ככלב רמז לסטרא אחרא, והיו הניצוצות נכנסות לעולם התהו. וזהו שפרשו המפרשים כאלו הקריב קרבנות, כמו כהנים משלחן גבוה קא זכו ונדבך גופם על ידי שהיו אוכלים לשם שמים כנ"ל וכו'.

אבל

כשהאדם אוכל למלא פרסו, אזי אין הקדוש ברוך הוא שורה על המאכל, ובמקום שהקדוש ברוך הוא מסלק שכינתו משם שם שורין הקלפות, כמו שנאמר 'על פי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה' (דברים לא י), רעות הם הקלפות, ונקנסין הניצוצות לעולם התהו והוא נותן כח ליצר הרע, ושלחן נתהפך לאותיות 'לנחש', הוא רמז להקלפה:

נאוה תהלה

רבי יעקב דוד מרדומסק זיע"א

כפרת הקרבנות בבית המקדש אף בזמן הזה

הנה היום שאין לנו לא מקדש ולא מזבח לכפר עלינו, אמרו על כף חז"ל דלמעלה בשמים ברכיע הנקרא זבול יש בית המקדש ומזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן בכל יום (חגיגה יב:).

ונמצא לפי זה, דהקרבנות אינם בטלים אף בזמן הזה, ורק בעיני בשר אנו רואים שהמקדש נשרף ונחרב, ובאמת כשנזכר נראה דהמקדש בנוי כמקדש.

באור ויבנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו

וכזה יש לבאר מה שאנו אומרים בהגדה של פסח 'על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו וכו' ויבנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו, כלומר דאף 'לנו' בזמן הזה בית הבחירה בנוי 'לכפר על כל עונותינו' כשמיכאל

שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן בכל יום ודו"ק (הגדה של פסח):



מבשר טוב

רבי בן ציון מביאלא זיע"א

העבודה בעקבתא דמשיחא חשוכה כקרבן הנעלה ביותר

עבודת ישראל בעקבתא דמשיחא חביבה היא לפני הקדוש ברוך הוא כעבודת קרבנות, ולא זו בלבד אלא שחביבה היא לפניו כקרבנות היותר חביבים שבהם. **כדאיתא** בגמרא מנחות (קד:): 'אמר רבי יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש', אמר הקדוש ברוך הוא: מי דרכו להביא מנחה - עני, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו לפני'.

הרי לנו שדוקא מנחת העני, היא החביבה שבקרבנות הקרבים לפני הקדוש ברוך הוא, שכן כאלו הקריב נפשו לפניו. ועבודת השם יתברך ביסורים תמידיים בעת הגלות, הרי היא בבחינת 'נפשו' הוא מקריב.

ויתרה עבודת ה' ביסורים תמידיים, על קרבן העני. שכן העני שאינו נותן נפשו אלא בעת הקרבנות, בנסיון אחד הוא עומד, בדומה למוסר נפשו הקופץ ברגע אחד לכבשן האש.

אך נסיונותיו התמידיים של העובד עבודת ה' מתוך קשי יסורים רוחניים קשה היא מכה, כי יסוריו - יסורים תמידיים הם ומול יסורים תמידיים אין חיוב ייחודי ואל יעברו אפלו בג' עברות חמורות.

יתרה עבודת השם יתברך בחשך ובהסתמך פנים, וקשה היא מאד, שכן אין כל הנאה וספוק לעובד ה' ממנה. והיא בבחינת 'עבודת הפרך' שבגלות מצרים, שהעבדים פרעה בפרך בלא שיארו שום תכלית בעבודתם.

לפיכך חביבה עבודתם של ישראל בעקבתא דמשיחא, בחשך בהסתמך ובלא הרגשים לפני השם יתברך, יותר ויותר מקרבן דלי דלות, שעושה נחת רוח להשם יתברך 'כי נפש הוא מקריב' (שלחנו של אדם מכפר פרק י:)

פרשת ויקרא

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבמה מן הבקר ומן הצאן מקריבו את קרבנכם

(א ב)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

האהבה הטבעית הטמונה בנפש האלקית מתעוררת על ידי האתערותא דלעילא המשפעת ממרום

הנה בענין אדם כי יקריב, שהוא האתערותא דלעילא הנמשך מלמעלה לעורר ולהקריב נפש האדם שלמטה, הנה הערה זו מגיע לנפש האלקית לבד שהוא חלק אלוהי ממעל ונקרא 'נר הויה נשמת אדם' (משל כ כו), שהיא בחינת אדם, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א כו), ויש בה אהבה טבעית מצד שרשה ומקור חצובה, רק שהיא מסתרת וצריך להוציאה מן העולם אל הגלוי. על פן על ידי הגלוי והאתערותא דלעילא תצא אהבה זו מהעולם אל הגלוי להיות בטל לה' כגר בפני האבוקה.

ברור והתעוררות נפש הבחמית הוא על ידי עבודת האדם בעצמו

אבל הנפש הבחמית, שכבר ירדה וכלולה מטוב ורע רבה ככלה רע כו', לא שיף בה לומר בן ולכן אף אם נמשך אתערותא דלעילא, אין זה שיכות לנפש הבחמית והגוף, כי הגם שרוח האדם

העלה היא למעלה עם כל זה היא בהמה ויורדת למטה (ראה קהלת ג כא).

אלא שזהו עבודת האדם דוקא, לברר נפשו הבחמית. ונקרא 'עובד אלקים' (מלאכי ג יח) כמו עורות עבודין שמעבד אותן ומתקנן. וכמאמר רז"ל (נדה טז:) בפמלאף הממנה על התריון ששואל טפה זו מה תהא עליה כו' ואלו צדיק או רשע לא קאמר.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו כי יקריב מכם, כלומר לשון 'מכם' הינו הנפש האלקית לבד. אבל 'קרבנכם' הוא 'מן הבמה כו', הינו לברר הנפש הבחמית להיות בבחינת אתכפיא ואתהפכא על ידי ההתבוננות בגדלת ה' כפי אשר שכלו יוכל שאת להוליד מזה אהבה עזה גם בנפש הבחמית.

ומתחלה צריך להיות אתכפיא בשלשה לבושי הנפש - מחשבה דבור ומעשה - בסור מרע ועשה טוב, ואחר כך יבוא לבחינת אתהפכא.

באור 'מן הבמה'

גם פרוש 'מן הבמה', הינו שכרי להכניע ולברר נפש הבחמית, הוא דוקא על ידי שרשה ומקורה, מבחינת פני שור שבמרפכה. וזהו שמזכירים בשמים שלפניה דקריאת שמע איך שהמלאכים וחיית הקדש

מקדישים וממליכים כו', שמזה דוקא תתפעל הנפש הבחמית. וזהו 'מן הבמה תקריבו', הינו בחינת פני שור שבמרפכה.

'מן הבקר' בחינת כעס

ופרוש 'מן הבקר ומן הצאן', הינו שני מדרגות חלוקות שיש בנפשות הבחמיות. יש מי שהוא מבחינת בקר, כי שור נגח הוא (שמות כא כט), בחינת גבורות קשות, והינו מי שהוא כעסן בטבעו, שמדה רעה זו היא בו בתגברת יותר, ויכנה בשם 'בקר' על שם הרתחנות כו'.

'מן הצאן' בחינת תאוה

ויש מי שאינו רתון בטבעו, וחלק הרע שבו הוא היותו בעל תאוה, והוא שנפשו הבחמית היא מבחינת צאן שאינן נגחנים, אדרבה קולם ברחמנות, אלא שהם בעלי תאוה כו'. הנה כל אלה צריך לאכפאי. **וזהו** שנאמר 'מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם', כל אחד לפי מה דינע בנפשו מהותו וטבעו כך יראה לאכפאי מדה זו ואז יהיה דבר המתקנים כו'.

'משכני אחריו נרוצה' בשני הרצונות של נפש האלקית ונפש הבחמית

וזהו 'משכני אחריו נרוצה' (שה"ש א ד). 'משכני' לשון יחיד הוא אתערותא דלעילא לעורר האהבה הטבעית שבנפש האלקית.

ידוכורא. לכן צריך האדם להזהר הרבה בזה, שיהיה בששת ימי השבוע שומר עצמו מן החטא ומתפלל בראוי, ובערב שבת יוסיף קדשה על קדשתו וטהרה על טהרתו, ויתפלל מנחה בראוי, ויקבל שבת בראוי, ועל ידי זה יזכה לתוספת נפש רוח נשמה בלילה וביום.

והעקר הגדול הוא שמירת ששת ימי המעשה, דעל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ע"ז ג.) מי ששרח בערב שבת יאכל בשבת, והפננה דכל ששת ימי המעשה קרי להו 'ערב שבת', ודהיגו מי ששרח בששת ימי המעשה שהם ערב שבת במעשים טובים ובתפלה בראוי, אז יאכל בשבת, ודהיגו שזכה לתוספת נפש רוח נשמה בשבת, ומי שלא תקן עצמו בששת ימי המעשה מה יאכל בשבת, שאינו זוכה לתוספת נפש רוח נשמה בשבת:

קדשת השבת תלויה בששת ימי המעשה

וזה שאמר וכי תקרב קרבן מנחה, כי תקריב קרבן עם הכולל גימטריא זו מנחה ערב השבת. ועוד, וכי תקריב קרבן מאפה עם האותיות גימטריא קבלת השבת עם שלשה אותיות 'שבת'.

ומזהירה התורה ואומרת, דע לך דקדשת השבת תלויה בששת ימי המעשה, דמי שלא טרח בהם לא יזכה לתוספת קדשת שבת, דומיא דמי שלא התקין מאכלו מערב שבת שאין לו מה יאכל בשבת.

וזהו מאפה תנור, דהיגו דמי שלא אפה בתנור מערב שבת מה יאכל בשבת, וזה ממש דומיא לתוספת נפש רוח נשמה, דאם לא טרח בששת ימי המעשה כאמור אין לו תוספת נפש רוח נשמה, וכשיטרח בששת ימי המעשה אז זוכה לתוספת נפש רוח נשמה:

בקבלת שבת בראוי מקבל אור פנימי ואור מקיף

והנה בקבלת שבת יש אור פנימי ואור מקיף כידוע, וזה נרמז במאפה, ראשי תבות הוא א"ור פנימי מקיף, תנור ראשי תבות תוספת נפש רוח נשמה, דכשיהיה האדם נקי מן החטא ומתפלל מנחה בערב שבת בראוי ומקבל קבלת שבת בראוי, אז זוכה לתוספת נפש רוח נשמה:

ועוד על פנות תפלת מנחה דערב שבת נרמזה גם כן בפסוק זה, וכי תקריב קרבן מנחה עם האותיות גימטריא זמן עלית כל עולמות, דבתפלת מנחה זו חוזרים ועולים עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה למעלתם הראשונה שהיו קדם חטא אדם הראשון.

המכוון כל תנועותיו הנשמיות לשם שמים פגלותיו הנשמיות הנם בבחינת מעשים רוחניים

הנה פסוק זה היה צריך לכתב אחר מעשה הקרבן, כמו בכל הקרבנות. ואפשר לומר, דהנה העולה בא על הרהורי הלב (ויק"ד טו.), והעקר תקון הרהורי הלב, הוא שיהיה האדם משעבד להשם יתברך בכל תנועותיו, שלא יהיה בלתי עבדות השם יתברך.

וכמו שכתוב בתפלה של רבנו הקדוש מורנו הרבי רבי אלימלך ז"ל זי"ע שיהיו כל תנועותינו והרגשותינו הכל ביחוד אליך, וכמו שכתוב בפסרים על רבנו הקדוש מלובלין זי"ע שלא הגביה ריסי עיניו בלתי יחוד שמו יתברך.

וזה שאמר וקשרתם לאות על ירך (דברים ו ח.), היגו, שיהיו האותיות בידך. כמו שבאותיות יכולים לצרף כל השמות והיחודים כף יהיה על ירך שבכל תנועה תצרך יהודים ועבדות להשם יתברך. **וזה** היא עקר כפרת העולה: שיהיה וסמך ידו על ראשו, שיהיה סמוך להראש, שבל יעשה שום תנועה גדולה או קטנה בלתי פונת הלב והראש להשם יתברך. וזה הוא עקר העולה ונרצה לו לכפר עליו:



וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות

משחים בשמן (ב ד)

רבי יעקב אביחצירא זי"עא **זהירות בתפלת מנחה ער"ש שאז עולים העולמות**

אפשר לרמז זה על מנחה של ערב שבת, שכתב רבנו זלה"ה (שער מאמרי רשב"י פרשת קדושים לו.), שעולים עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה למקומם הראשון שהיו בו קדם חטא אדם הראשון.

וצריך לזהר האדם בה הרבה במעשה ובמחשבה ובכוונה, כי על ידי זה נמשך אור גדול ממקור העליון בעולמות, ועל ידי זה נמשך אור קדשת קבלת שבת, וכל העולמות קונים תוספת קבלת שבת כל אחד ואחד לפי מעלתו וכבודו, דאינו דומה מה שמקבל עולם האצילות למה שמקבל עולם הבריאה, וכן על זה הדרך, שהתוספת הוא דומיא דערך:

תוספת נר"ן בשבת כפי עבודת ששת ימי המעשה

וכן נמי האדם אם יזכה על ידי מעשיו הטובים ותפלתו בראוי, יקנה תוספת נפש רוח נשמה בלילה מסטרא דנוקבא, וביום קונה תוספת נפש רוח נשמה מסטרא

והנה על ידי זה הנפש האלקית מקררת גם כן הנפש הבהמית כנ"ל. וזהו אחריו 'נרוצה' לשון רבים, בשני הרצונות הנפש האלקית ונפש הבהמית.

ואחר כף נאמר הביאני המלך חדריו, לשון יחיד, כי חדריו הינו שיתא סדרי משנה שהן בחינת חג"ת חסד דין רחמים ראשי תבות חדר, שמהם נמשך כשר ופסול טמא וטהור חלב וזכאי.

הטעם שאמר הביאני לשון עבר

ו'הביאני' לשון עבר, דהיגו כמאמר רז"ל (נדה ל:) כשהתינוק בבטן אמו מלמדן אותו התורה פלה, דהיגו בעוד הנשמה בבחינת עבוד למעלה, ומזה נמשך הכח אחר כף שאיר לו אור ה' וכח האהבה ויראה להיות משכני, דהיגו לפי שמכבד הביאני המלך חדריו.

המשכת בחינת אתערותא דלעילא על ידי עסק התורה וקיום המצות

והנה להמשיך אתערותא דלעילא זו דאדם פי יקריב, הוא על ידי עסק התורה שהיא בחינת אדם, רמ"ח פקודין רמ"ח איברין ושס"ה לא תעשה שס"ה גידים. ולכן על ידי עסק התורה נמשך להיות פי יקריב, וכמו שאמר 'קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת' (תהלים קמה יח) ואין אמת אלא תורה (ראה ע"ז ד.).

וזהו שבעסק התורה נאמר או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי (ישעיה כו ה.), ב' פעמים שלום, והיגו כמו שאמר 'שלום שלום לרחוק ולקרוב' (שם נו ט.). וכיון שכן נמשך מזה גם כן בחינת שלום דלרחוק שיהיה נעשה קרוב. **וזהו** אדם פי יקריב מכם. וזהו תשמרו להקריב לה' (במדבר כח ב.), שמור זו משנה (תוי"ב אמור כב לא. קידושין לו.), שעל ידי זה נמשך להיות להקריב לי. ועל זה נאמר גם כן אדם פי יקריב, דהיגו על ידי התורה.

וזהו דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם פי יקריב כו'. ועל ידי זה גם כן אחר כף מן הבהמה תקריבו וכנ"ל, והוא על ידי קיום המצות, שהמצוה יש לה סגלה פרטית להעלות את נפש הבהמית ולקשרה באור אין סוף ברור הוא פי צדקה תרומם גוי' (משלי יד לד.).



וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו (א ח)

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זי"עא

הנה ידוע, יותר מה שהאדם עובד את הקדוש ברוך הוא, יותר הוא בעיני עצמו כלא נחשב נגד גדלת הבורא יתברך. אבל כשהאדם עושה מצוה והוא סובר שהוא עובד את ה', זה המצוה אינו נחשב לכולום.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו פרוש הפסוק **ונפש כי תחטא**, כלומר מה החטא, **ועשה אחת מפל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם**, כלומר שהמצוה הזאת יעשה לו כ'לא', והוא סובר שעובד ה' כראוי, 'ואשם':



וכפר עליו הכהן לפני ה' ונסלח לו על אחת מפל אשר יעשה לאשמה בה (ה כו)

דברי אמונה

רבי אברהם יצחק מתולדות אהרן זיע"א תשובה אמיתית היא מתוך התבוננות ערך פגם החטא

אפשר לפרש, דהנה יש שהאדם עושה תשובה מיראת הענש או שמפחד שיחלה או הוא או בני ביתו או שדואג על פרנסתו וכדומה, תשובה זו נקרא תשובה תפאה.

אבל התשובה האמתית הוא, שיתבונן לפני מי חטא לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, ועד כמה שפגם בחטאו, וירגיש גדל אשמתו בזה שחטא לפני הקדוש ברוך הוא ויתחרט תרטה עצומה על עונותיו וישוב לה' בלב שלם.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו שאמר הכתוב **וכפר עליו הכהן וגו' לאשמה בה**, שהכהן יכפר עליו על ידי שיקניס בו הרהור תשובה אמיתית וירגיש 'לאשמה בה', שהוא אשם מאד לפני הקדוש ברוך הוא וישוב להשם יתברך בלב ונפש.

המנהג שהיה מסיים הקורא 'לאשמה בה' היו הקהל אומרים 'לא אל אשר שבת מפל המעשים ביום השביעי'

והנה מובא בספר מאור ושמש (פרשת החורש) וזה לשונו: שמעתי מהרב הקדוש רבנו מנחם מענדיל זצוק"ל מרימאנוב שהמנהג הזה מקדם, כשסיים הקורא לקרות פרשת ויקרא שמסימת 'לאשמה בה', היו הקהל עונים אחריו 'לא אל אשר שבת מפל המעשים ביום השביעי' (תפילת יוצר לשבח) שהוא ראשי תבות 'לאשמה' ב"ה, עד כאן לשונו.

בשבת קדש אפשר להגיע לתשובה אמיתית

ולפי דברינו הנ"ל יש לומר, דהנה במשך ימי החל שהאדם טרוד על המחיה ועל הפלפלה בעיני פרנסתו, אין שעתו פנויה

העצה המבחרת מדת התמימות והבטחון

והקריב מזבח השלמים וגו' תמימה לעמת העצה וגו'. ופרש רש"י למעלה מן הכליות היועצות, עיני שם.

ולכאורה איך שיש בבחמה ענין עצה ויועץ. ובדרך רמז יש לומר, 'מזבח השלמים וגו' תמימה' הינו מדת התמימות, כמו שנאמר (דברים יח ג) 'תמים תהיה' ותרגמו 'שלים תהיה', וכן בזהר הקדוש פרשה זו (ח"ג כ"ב): 'שלמים' ר"א דמילה, דכתיב (בראשית כה כז) 'ויצלב איש תם' גבר שלים, עיני שם.

והנה על הכתוב 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' (דברים יח ג) פרש רש"י התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקר אחר העתידות. רצה לומר שלא תדאג בחקירות ועצות על דאגת מחר. ודאגה בלב איש ישיחנה (משלי יב כה), יסיח דעתו ממנה (סוטה מב), וברוך ה' יום יום (תהלים סח כ).

כמשל תינוק שאביו מאכילו ומשקהו, כלום ידאג על יום מחר, הלא בטוח הוא אשר רחמי אב על בנו, וכמו שמפרנסו היום בן בודאי גם למחר, ומשליך פל יתבו על אביו מבלי חשב מאומה.

על אחת כמה וכמה אבינו מלכנו אב הרחמן, הן ומפרנס את כל העולם כלו בטובו, צריך שיהיה האדם בעיני עצמו כילד קטן לפניו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קלא ב) 'אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו' וגו', וכערך שמהלך עמו בתמימות ומצפה לו, אינו חוקר מאומה ומשליך על ה' יתבו, בן הוא באמת יכלפלהו.

זהו שנאמר 'תמימה לעמת העצה', ופרש רש"י למעלה מן הכליות היועצות, פרוש, מדת התמימות היא למעלה מפל העצות אשר יועצות לו פליותיו. וכן הוא לכל דבר ישועה הנצרך לאדם, המבחר שבעצות הוא להשליך פל העצות והחקירות, רק להסתפל לשמים בתמימות ואמונה ובטחון, וכמו שנאמר (משלי י ט) 'הולך בתם ילך בטח':



ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מפל מצות ה' אשר לא תעשינה (ה יז)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א ככל שמוסיף האדם בעבודה נחשב בעיני עצמו לאין

ונפש כי תחטא ועשתה אחת מפל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם. כי

וכשעולים קונים תוספת רוח ונשמה עליונים מאד באור פנימי ואור מקיף, ונהו מאפה תנור, ראשי תבות תוספת רוח ונשמה האור פנימי אור מקיף. סלת, לומר דתפלה זו נקנה מן הקלפות שאינם נאחזין בה פלל, סלת עם הכלל גימטריא 'נקנה היא מן הקלפה':



כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', קרבן ראשית תקריבו אתם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח (ב י"ב)

נתיבות שלום

רבי שלום נח מסלונים זיע"א

קדם היום מצוה שהגוף נהנה ממנה כגון סעודת מצוה יקבע בדעתו שאלו לא היתה זו מצוה לא היה אוכל ממנה

אתא בספרים הקדושים לגבי המצות דאיכא בהן הנאת הגוף בהדי מצוה, ומה יעשה יהודי שלא יהיה מאלו שנאמר בהם 'ופשעים יפשוו כם', כמו שאמרו חז"ל (נדר כג.) על שנים שאכלו פסחיהם, זה שאכל לשם מצוה עליו נאמר 'צדיקים ילכו כם', וזה שאכל לשם אכילה גסה עליו נאמר 'ופשעים יפשוו כם', ואיך ינצל יהודי מזה והרי הגוף נהנה.

אכן עצתו שאת ה'ראשית' יעשה לשם מצוה, שגבשתו לעשות את מעשה המצוה יחשב ויקבע בדעתו שאלו לא היתה זו מצוה לאכל קרבן פסח לא היה אוכלו ורק מפני שזו מצוה הוא עושה זה, ועל דרך זה בכל עניני מצות שהגוף נהנה מהם, ואז מה שהוא נהנה אחר כך זהו דבר שממילא בעוד שתכלית עשייתו היא לשם מצוה, והריהו בכלל צדיקים ילכו כם.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וזהו פרוש כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו וגו', שענינים אלו באמור פוסלים בעבודה, אף קרבן ראשית תקריבו אתם לה', את ה'ראשית' יקריב ויעשה לשם מצוה, ויקבע בדעתו שאלו לא היתה זו מצוה לא היה עושה זאת, ואז למרות שאחר כך גם הגוף נהנה בהדי מצוה, תקריבו אתם לה', כלו נחשב למצוה:



והקריב מזבח השלמים וגו' תמימה לעמת העצה וגו' (ג ט)

דברי ישראל

רבי ישראל ממודוניץ זיע"א

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

הכנה דרבה בזכור וטהרת הגוף והנפש לדבורי השבח לפני הקב"ה

צריך כל אחד ואחד מישראל להכין עצמו קדם חג הפסח שיזכר ויטהר עצמו מכל כתמי העונות ומכל התאוות ומדות רעות שהם בחינות השאור והמין, בכדי שיוכל לעמד לפניו ית' לדבר דבורי תורה ותפלה ושירות ותשבחות והלל והודיות לפניו ית':

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

נטפי געגועים וכמיהה למצות הקב"ה וקדשת ליל הסדר

את חג המצות תשמר שבועת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. 'תשמר' מלשון 'ואביו שמר את הדבר', אם תחכה לחג המצות, תעשה הכנה בהשתוקקות וצמאון נפש, אז 'תאכל את המצות כאשר צויתך'.

צדיקים

קהלת משה

רבי משה אלתיים בריעה מסוויז'ניץ זיע"א

מעשה בהרב הקדוש רבי זושא מאניפולי זיע"א

וכמו ששמעתי מהרה"ק אאמו"ר זצלה"ה, פעם אחת היה ביחד עם הרה"ק מו"ה זושא מהאנפאלי, והלך הרב הנ"ל לביהכנ"ס להשיעור שאמר אאמו"ר זצלה"ה, ובתוך השיעור נפל הרה"ק מו"ה זושא הנ"ל על פניו. ואח"כ שאלו אותו מפני מה נפל על פניו, והשיב מחמת שראה איד שפמליא של מעלה כלם באו להשיעור של הרב המגיד לשמע דבריו הקדושים, ומגדל הפחד והאימה משכינת כבודו ית' ומפמליא דיליה, לזאת נפל על פניו (ר"ה ויקרא):

אור לשמים

רבי מאיר מאפטא זיע"א

שיתוף מעשיו עם הצדיקים

האדם הרוצה להעלות עצמו לעבודת השני'ת ושבתורה תפלה שלו יאה רצוים לפני המקום ברוד הוא, צריך להשתתף עם הצדיקים, ועל ידי שתוף עם הצדיקים תהיה כל עשייתו זכה וברורה (עהפ"ס וסמך יד):

וזהו כל מנמתם שלומדים את עצמם להיות קטנים ושפלים בעצמם:

פסח

קב הישר

רבי צבי הירש קוידאנובר זצ"ל

הזהירות שלא יהיה עצב ורגז בהכנות החג

בהיות כי כל עניני טרח של חג המצות הקדוש הוא באהבה ובשמחה, ולכן צריכין ישראל לשמר עצמן מלב רגז, ומכל שכן שלא יהיה ריב ומצה ומחלוקת ביניהם. וכל מה שיקנה לצורך ביתו יאמר בפיו שאני קונה זאת לצורך החג הקדוש הזה:

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

על ידי הטרחות לחג הפסח מתחדש האדם

הטרחות שטורחין קדם פסח, על ידי זה שוכח האדם עסקי עצמו, ער פארגעסט גאר אין זיך, והוא בחינת פושט צורה, ועל ידי זה ילבש צורה ויכול לקבל חיות ואור חדש לפסח:

הגש"פ פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

על ידי הטרחה בהכנות החג נבראים מלאכים מליצים לראש השנה

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע אמר, שהמלאכים היוצאים מן קשר"ק הוא ראשי תבות, קראצ'עו, שאשכנז, רייניקעו, כשר"ן. הוא לא אמר מלתא דבדיחותא בעלמא, אלא הפונה שכאשר האדם מנקה עצמו מן החמץ – הוצר הרע, כראוי, יכול הוא להגיע מכף שיהיו לו מלאכים מליצים ברו"ה:

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

על ידי שכל ישראל עסוקים בהגעלת כלים מתעורר בימים אלו כח טהרה

ונמים הללו מוכנים גם עתה, שהוא שעת הכשר לטהר את נפשותינו, כאשר כל בני עסוקים בהגעלה וטהרת הכלים בימים האלו, ומנהג בני ישראל תורה, ומתעורר כח טהרה מלמעלה (שבת הגדול תרמ"ב):

להתעורר ולהתבונן במצבו, אבל בשבת קדש הזמן נרמא להרגיש דקדושה והתעוררות תשובה בשעת התפלה וכו'.

זוהי מרמו הפתוח לאשמה בה, שרומז על שבת קדש פנ"ל, שאז יכול האדם להרגיש 'לאשמה בה' – האיד שהוא אשם מאד לפני הקדוש ברוד הוא ולבוא לתשובה האמתית פנ"ל:

לשונות של אור

מצות

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליץ זיע"א

יש לקיים המצות בטעם והתלהבות

על כל קרבנות תקריב מלח. הרמז כי כל מאכל שהוא בלי מלח אין לו טעם, כן תעשה כל המצות עם טעם והתלהבות:

עבודת ה'

חלקת יהושע

רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א

יסוד קיום התורה הוא בדברים הנראים קטנים

'ויקרא אל משה' א' זעירא, שקריאת הקב"ה אל משה וכן אל כלל ישראל הוא על ידי א' זעירא, דברים שנראים קטנים, ובאמת הם א', יסוד הראשון לקיום תורתנו הקד' (הקדמה לספר חלקת יהושע):

ענוה

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א

אלף זעירא - כמה שלומד יותר יקטין עצמו

עוד ירמו א' זעירא, ע"ד ששמעתי אומרים בשם רבי יוסף מ"מ דק"ק פולנאה זלה"ה שאמר על מה שאומרים העולם שהלומדים לערניו יא והחסידים לערניו ניט' [הלומדים כן לומדים והחסידים לא לומדים], שהאמת שהלומדים כל מה שלומדים יותר הם גדולים בעיניהם ונחשב בעיניהם ששכר למדו הרבה כל הצרה, והחסידים כל מה שלומדים יותר הם יותר קטנים בעצמם,

• עמוד התפלה •

בת עין

רבי אברהם דב מאברקט זיע"א
ג' מדרגות בדקות, א' הדבוק בבוא
רק בבית הכנסת

הנה תכלית בריאת האדם להיות דבוק
בה' אלהים חיים, כמאמר הכתוב
(דברים ד ה) 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם'
וגו', אמנם מדרגות מדרגות יש:

יש אשר כל היום עוסק בצרכיו ועסקיו,
ואם שעל כל פנים הוא סור מרע לעשות
חס ושלום עברה בפעל ממש, רק שאינו
נזהר בדבוריו ובמחשבותיו להיות נזהר
מדברים בטלים, ושללא יסיח דעתו כלל
מדבקות ה' בשפלות ומורא והכנעה מפני
ה' לקיים 'שויתי ה' לנגדי תמיד' בלי הפסק.

רק פשוננס לבית הכנסת שהוא מקום
מיחד לתפלה לה', אז משים לבו
ומחשבתו לה' להיות נזהר בדבוריו שלא
לדבר דברים בטלים כלל, ומכונן מחשבתו
ולבו להתפלל וללמד בכונה שלמה לה'
במורא ופחד מפני הדר גאונו ותפרו. וזהו
מדרגה הקטנה בעבודת ה'.

ב' הדבוק בבוא אף בהכנתו לילך
לבית הכנסת

ומדרגה הב' גדולה מזו, שפאשר מתחיל
לילך לבית הכנסת תכף משים
ללבו מורא ופחד לפני ה' לכוון לבו
ומחשבתו טרם בואו לבית הכנסת. וזהו
מדרגה גדולה מהראשונה.

ועל בחינה זו רמזו רבותינו ז"ל (ברכות ח.)
על פסוק (תהלים פו ב) 'אוהב ה' שערי
ציון מכל משכנות יעקב', שערים המצנינים
בהלכה. פי בחינת הכנה לבחינת קדשה
נקרא בשם שער, שיוצא בו מן החשך
בחינת גשמיות, לבחינת אור בחינת קדשה.
ומדרגה זו הב' נקרא שער המצנין בהלכה,
הינו בהליכה, בשעת הליכתו
לבית הכנסת פנוזר לעיל. ואוהב ה' שער
זה מבחינת 'משכנות יעקב', הינו מבחינת
מדרגה הא', שהוא במשכנות יעקב, הינו
בבית הכנסת דוקא ולא קדם לכוון, פי
מדרגה זו הוא, שמקדים את עצמו לכוון

לבו ומחשבתו בשעת הליכה פנוזר לעיל.

ג' הדבוק בבוא בכל מעשיו הגשמיים

ומדרגה הג', הוא מי שנוהר כל היום
בדבוריו ומחשבתו לקיים 'שויתי
ה' לנגדי תמיד', אפילו בישובו בביתו
ועוסק בעסקיו הגופניים דומה כאלו עומד
לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך
הוא, ונוזר תמיד בבחינת תפלה שהוא
צריך להתפלל לפני ה', ועל ידי זה הוא
נזהר בכל מחשבתו ודבוריו שלא יסיח
דעתו מה' חס ושלום, פי בהאיך אנפין
להפלל קדם מלכא, ומסתפל בשפלותו.

והוא בבחינת מתפלל כל היום, הינו
שנוזר כל היום בתפלה שצריך
להתפלל לפני ה' פנוזר לעיל. וגם הוא
בבחינת תפל"ה, הינו בחינת דבקות, מלשון
רוצה אשה בקב ותפל"ת (סוטה א:), הינו
דבקות והתחברות האיש, שבמדרגה הג'
הוא נוזר תמיד בפחיתת ערכו ובהאיך
אנפין יקום להתפלל קדם מלכא.

בחינה זו הנקראת 'מתפלל כל היום'
ובה נעשה אדם שלם

ועל בחינה זו אמר רבי יוחנן, הלואי
שיהיה אדם בבחינה זו שיהיה בבחינת
תפלה ודבקות הנוזרת לעיל, כל היום,
שכל היום בשעת עסקיו בבחינת גשמיות,
בחינת בהמיות, שהוא בבחינת נו"ן כפופה,
בחינת נפילה, וכוזה הוא דבוק ונכנע ונשפל
לפני ה', וכוזה הוא בא ומתקרב לה' בעת
התפלה בגדל הכנעה ושפלות.

וה' מרחם עליו וסומך לכל הנופלים,
ומקרבו לבחינת קדשה, בחינת נו"ן
פשוטה, ונשלם בחינת מאה, שני הנו"נין
בחד עולה מאה. ואז נשלם האדם, פי
האדם נקרא עולם קטן, והעולם נקרא
בעשרה מאמרות (אבות פ"ה מ"א), וכל אחד
פלול מעשה, נעשה מאה.

רמז המדרגות הנ"ל בפסוקים

וזה מרמז בפסוק 'אדם פי יקריב מכם',
גימטריא מאה, הינו כשייחזק האדם
להתקרב לה' להיות בשלמות בבחינת מאה
הנוזרת לעיל, בחינת קרבן, קר"ב נו"ן,
שתקרב נו"ן פשוטה לנו"ן כפופה.

אמר קרא מן הבהמה יקריב, פרוש
שבשעת עסקיו בבחינת בהמיות
יקים 'שויתי ה' לנגדי תמיד' כאלו עומד

לפני המלך, שהמלך עומד בבית ורואה
כל עסקיו ודבוריו, ועל ידי זה יתקרב לה'
בבחינת קרבן פנוזר לעיל.

ואחר כן כשכא לבית הכנסת ומדבק
את עצמו ברוחניות המחשבה
בתורה ותפלה, זהו בחינת 'ואם מן העוף
עלה קרבנו' (פסוק ט), בחינת עוף, בחינת
יעוף יעופף על הארץ' (בראשית א ט), רצה
לומר בחינת רוחניות:



תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

הבקשות בתפלה הם לצורך עבודת ה'

ומטעם זה נקראת התפלה שהוא במקום
הקרבנות, 'עבודה', כמו שאמר
(תענית ב.) עבודה שבלב זהו תפלה, פי אף
על פי ששואל בצרכיו בתפלה, מכל מקום
עקר צרכי האדם בעולם הזה הם צורך
גבוה, ובתפלת האדם עליהם צריך לכוון
את לבו שהוא מבקש רפואה ופרנסה
להיות בריא ונכון לעבודת ה' ותפרו, וזה
שרש שאלת צרכיו.

ועל זה נאמר (תהלים ט טו) 'יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך, פרוש,
'אמרי פי' על פרנסה ורפואה, 'הגיון לבי'
על העבדות ה' ותפרו. וזה 'שועתנו קבל
ושמע צעקתנו יודע תעלומות' שבלב, כנ"ל.

ועל דרך זה אמר הכתוב (תהלים מד כא, כג)
'אם שכחנו שם אלהינו ונפרש בפנינו
לאל זר הלא אלהים יחקר זאת פי הוא
ידע תעלמות לב, פי עליך הרגנו כל היום
ונחשבנו כצאן טבחה, פרוש על פי דברינו
הנ"ל, פי העבדות ומסירות נפש צריך להיות
בתמימות ועולה לה' בבחינת שיה פנ"ל.

והוא שאמר הכתוב 'אם שכחנו שם
אלהינו' לכוון בהעבדות לעצמנו,
או לענין עולם הבא לקבל פרס, ונפרש
כפינו' הוא התפלה הנקראת פרישת פנים,
'לאל זר' בכונה חיצונית הנקראת אל זר
הלילה, 'הלא אלהים יחקר זאת פי הוא
ידע תעלמות לב, פי עליך הרגנו כל היום
ונחשבנו כצאן טבחה, פרוש, נחשבנו
במחשבותינו לך לכוון כצאן טבחה, בבחינת
השה תמים לעולה, ולכך 'עורה למה תישן'
וגו' (שם פסוק כד). וכענין הזה היה ענין
עשרה הרוגי מלכות (די"ה או יאמר אדם):

אוצרות גאוני הדורות

רבי אהרן רייזמאן זצ"ל

המפריש קרבן צריך לומר 'קרבן לה'

אדם פי יקריב מכם קרבן לה' (א ב)

בית אהרן

לאמר 'קרבן לה' ולא 'לה' קרבן, פן
ימות קדם שסיים מלת 'קרבן' ויוציא שם
שמים לבטלה. וכך הפרוש אדם ראשי

ידוע (נדרים י.) אם נדר או נדר קרבן צריך

ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני ה'
(א כ)

הר צבי

רבי צבי פסח פראנק זצ"ל

שחיטת קדשי קדשים בצפון זכר לאילו של אברהם אבינו

כתוב בויקרא רבה (א ה) בפסוק וישחט את בן הבקר לפני ה': ובאילו הוא אומר 'צפנה לפני ה', אמרו בשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו, התקין הקב"ה שני כבשים אחד של שחרית ואחד של ערבית, וכל כף כף למה, שבשעה שהיו ישראל מקריבין תמיד על גבי המזבח וקורין את המקרא הזה 'צפנה לפני ה', זכר הקב"ה עקדת יצחק, עין שם. וכן הוא בתנא דבי אליהו רבא (פ"ח), עין שם. **ועין** במקדשים שפרשו שהפונה היא להזכיר אילו של יצחק. אבל לא מבאר בדבריהם מה ענין אילו של יצחק לצפון וקרא, וגם לא מוכן, דהלא במקום להזכיר את אילו של יצחק, היה לנו להזכיר את עקדת יצחק עצמו.

ושמעתי מפה קדוש גאון הגאונים מהרי"ל דיסקין זצ"ל שפרש בזה, שמקדש היה המנהג כשלקריבים קרבן לפני ה', לשחט את הקרבן על גבי המזבח ולא בצד המזבח, וכמו שכתוב בעקדת יצחק (בראשית כב ט) ויצעק את יצחק בנו וישם אתו על המזבח ממעל לעצים.

והנה כשנאמר לאברהם אבינו (שם כב יב) 'אל תשלח ידך אל הנער', וגו' והראו לו את האיל המוכן להקרב לעולה תחת בנו יצחק, היה צריך להוריד את יצחק מעל המזבח כדי להקריב את האיל במקומו, אולם אברהם לא עשה כן, משום שמרב רצונו לקיים רצון השם יתברך חשש שמא יהיה איזה פסול בהקרבת האיל במקום יצחק, ויצטרף אחר כך להקריב שוב את יצחק, ולכן השאיר את יצחק במקומו על המזבח, ואת האיל שחט בצד המזבח לצפון.

ולכן בשעה שישקרא מקריבים איל לקרבן, ושוחטים אותו לצד המזבח צפונה וקוראים את המקרא 'צפנה לפני ה' זה מזכיר עקדת יצחק, משום דמה שהאיל נשחט אז מן הצד ולא על גבי המזבח, זה היה משום גדל צדקותו של אברהם אבינו שהשאיר את יצחק על גבי המזבח משום שאולי יצטרף אחר כך להקריב, ונמצא ששחיטת האיל בצפון המזבח היא מזכרת לצדקותו של אברהם אבינו, ולכן נקבעה עולמית שחיטת קדשי קדשים בצפון.

מחמת ה'חסרון כיס', שמא לא יהיה להם די ממון לשם הבאת קרבנות אלו. **ובבאר** תשובת משה לישראל, יש לומר, ע"פ הפתוב "ארף ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד" (משלי ג, טו), ומבאר בגמ' שבת (סג. וע"י רש"י שם), שזו הבטחה לעמלים בתורה, שיזכו לעשר וכבוד. וזהו מה שהשיבם משה 'עסקו בתורה ואין אתם יראים מכל אלה', שעל ידי העסק בתורה, יהיה לכם מספיק ממון לקנות הבהמות לקרבנות, ואל לכם לחשש מחסרון כיס. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

דברי חכמים

רבי שלמה פריז זצ"ל

רק משה יכול לומר לה' קרבן

מוכא במדרש פליאה, "אדם" ולא משה. והוא תמוה. ויובן, בהקדים את דברי הגמ' בנדרים (יג), אדם שרוצה לנדב קרבן, יגיד 'קרבן לה' ולא 'לה' קרבן'. והטעם הוא, כי יתכן וימות לאחר שיאמר תבת לה' עוד לפני שיספיק לומר תבת קרבן, ונמצא שהוציא שם שמים לבטלה. **עוד** יש להקדים, את המוכא בפרקי דרבי אליעזר (פ"ב), שמשוה נקרא בשמו בטרם שנולד, שנאמר "לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא כשור והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (בראשית, ו, א), "בשגם" גימטריא משה שהיו ימיו "מאה ועשרים שנה".

ולפי זה, דין זה שצריך לומר "קרבן לה'" ולא 'לה' קרבן', שיהי בכל "אדם" שאינו יודע מתי ימות, אבל משה רבנו שעליו אמר הכתוב 'והיו ימיו מאה ועשרים שנה', אין חשש שיאמר 'לה' קרבן', וימות בין לה' לבין קרבן, שחרי ימיו קצובים מאה ועשרים שנה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו. ושחט את בן הבקר לפני ה' (א ד-ה)

באר לחי

רבי חי מיימון זצ"ל

כשהשחיטה סמוכה לסמיכה לא יארע פסול בזבח

אפשר לעניות דעתי במאי דאיתא בילקוט 'תכף לסמיכה שחיטה', וכל מי ששוחט תכף לסמיכה לא יארע פגול באותו זבח. וזה פונת הפתוב וסמך ידו וכו', אמנם אימתי ונרצה לו לכפר עליו - ושחט את בן הבקר, וכו' דיעשה תכף לסמיכה שחיטה, דבזה לא יארע בו פגול ומכפר, ונרצה לו הזבח.

תבות א'פר ד'ם מ'רה שהוא מעתד למיתה, כי יסודו מעפר וסופו לעפר, על כן פי יקריב מכס צריך לאמר קרבן לה' פן ימות פנ"ל.

קרית ארבע - זרע האב

רבי מנחם חורי זצ"ל

המחדש חדושי תורה כאלו הקריב קרבן

ויבן במה שראיתי בכתבי אבי אדוני נר"ו בפסוק (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו', על פי מה שכתב הרב פחד יצחק שאדם שמחדש חדושים מדעתו כאלו הקריב קרבן, ויבנה הביא משם המפרשים שפרשו 'מי יתן אפוא ויכתובו מלי' (איוב יט כג), וזה שאמר 'ונשלמה פרים שפתינו' שהם חדושי תורה, ופרש גם כן 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה' וגו' (הושע שם) ע"ש. וזהו **אדם פי יקריב מכ"ם** מדעתכם, דהינו חדושי תורה שמחדש מדעתו, זהו כמו קרבן לה'.

ויאמר שאול

רבי שאול נחמאי זצ"ל

החוטא נפרד מישראל עד שיעשה תשובה

אפשר רמז למה שאמרו ז"ל כי החוטא ח"ו נפרד מישראל שהם מאחדות אחת עד שיעשה תשובה, וזה שאמר אדם ראשי תבות א'פר ד'ם מ'רה, ורצה לומר שחטא, והיה בכחיות מדות הרמוזים בראשי תבות. **פי יקריב** שהביא קרבן ונתחרט על חטאו, אז נחשב מכס, הפך קדם שחזר, ונעשה גם כן קרבן רצה לומר קרוב לה'.

אמרות טהורות

רבי בנימין חזאד זצ"ל

העוסק בתורה אין לו לחשש מחסרון כיס

מוכא במדרש (ויק"ר ט, ח), 'פיון ששמעו ישראל פרשת הקרבנות, נתיראו, אמר להם משה אל תיראו התעסקו בתורה ואין אתם יראים מכל אלה'. וצריך באור, ממה נתיראו ישראל בשמעם פרשת הקרבנות. כמו כן יש להבין את תשובת משה לישראל, מדוע ע"י עסק התורה לא יתיראו ישראל.

ויש לבאר, בהקדים את דברי ה'תורת כהנים' (א, א) עה"פ "צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ויקרא ו, א) 'אמר רבי שמעון, ביותר צריך הפתוב לרזו במקום שיש בו חסרון כיס'.

ועל פי זה יש לומר, שכאשר שמעו ישראל את רבוי סוגי הקרבנות הבאים פחוכה על חטאים, נתיראו וחסשו

שְׂחִיָּה בְּכֹנֶת הַלֵּב דּוֹמָה כְּאִלּוּ בּוֹעֵר כְּאֵשׁ בְּקִרְבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים לט ד) 'חֵם לְבִי בְּקִרְבִּי בְּהִגִּי תִבְעֵר אֵשׁ וְגו'.

וְכִמוֹ הַקֶּרֶבֶן צְרִיף כּוֹנֵה, שֶׁפֶן מִתְעַסֵּק בְּקִדְשֵׁי פָסוּל, כִּפְּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּלֹא כּוֹנֵת הַלֵּב אִין בְּהַ יְתָרוֹן עַל צְפִצְפוֹ הַעוֹפוֹת הַמְצַפְצְפִים וְהַמְהִיגִים, וְכֹל שֶׁפֶן שֶׁמִּתְשַׁבֵּה רָעָה שֶׁל חוּץ לְזִמְנוֹ חוּץ לְמִקוּמוֹ מִפְּגַלַת הַקֶּרֶבֶן.

וְכֵן הַתְּפִלָּה שֶׁחוּץ לְזִמְנָהּ, כִּי כִּבְר אֲמַרְנוּ שֵׁשׁ לֵה ג' זְמַנִּים, כִּי דוֹקָא טְעָה יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה, אֲבָל הַזִּיד וְלֹא הַתְּפִלָּה בְּזִמְנָהּ, הוּא מְעוֹת לֹא יָכוֹל לְתַקֵּן, כִּדְאִיתָא בְּטוֹר אֲרַח חַיִּים (ס"י קח), וְעַתָּה בְּדוֹרְנוּ מְבַטְלִין הַתְּפִלוֹת אֶפְלוּ בְּעִבּוֹר עֵסֶק כֹּל דִּהּוּ וְאַחַר כִּפְּ רוֹצִים בְּתְּשׁוּבָה, וְטְעוֹת הוּא בְּיָדָם, כִּי הֵמָּה בְּכֹל הַמְזִידִים וְלֹא בְּכֹל הַטּוֹעִים, וְקָל וְחִמְרָה שֶׁהַקּוֹבְעִים קָבַע בְּסִעּוּדוֹת וּמִשְׁתַּאֲזוֹת אֶפְלוּ שֶׁל רְשׁוֹת מְבַטְלִין הַתְּפִלָּה, וְקָל וְחִמְרָה כְּשֵׁי־שָׁבוּ עַל אִיזוֹ סִעּוּדַת מִצְוָה שֶׁאִינָן מִפְּסִיקִין לְזִמְן הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּצִבּוּר שְׁזָה עַת רְצוֹן בְּיֹתֵר (וכו').

וְחוּץ לְמִקוּמוֹ זֶהוּ פְּגוּל הַתְּפִלָּה, כְּשֶׁעוֹמֵד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִהֲרָה בְּעֵסֶקוֹ אוֹ בְּדִבְרֵי הַבְּאִי, וּמִחֲשַׁבְתּוֹ מְשׁוּטָטַת חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּכֹל רְחוּבוֹת קְרִיָּה, וּבְכֹל קְצוֹי אֲרָץ וְיָם רְחוֹקִים, כִּי הוּא עוֹמֵד כְּאִן וּמִחֲשַׁבְתּוֹ מִפְּזֶזַת חוּץ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הוּא עוֹמֵד בּוֹ.

וְכֹל שֶׁפֶן הַמְּפִסִּיקִין בְּתְּפִלָּה בְּכִמְה דְּבָרִים וְשִׁיחַת חֲלִין, הֵן בְּדִבְרֵים מִמֶּשׁ, הֵן בְּרִמְיּוֹת וּקְרִיּוֹת עֵין אוֹ אֲצַבַּע, וְהַכְּתוּב אוֹמֵר (ישעיה נח ט) 'אִז תִּקְרָא וְה' יַעֲנֶה אִם תִּסִּיר מִתּוֹכָךְ מוֹטֵה שֶׁלֹּחַ אֲצַבַּע וְדָבָר אֲוֹן', רָצָה לֹאמַר שֶׁיִּסִּיר מִתּוֹכוֹ כֹּל מִחֲשַׁבְתּוֹ רָעָה הַמְּפַגְלַת הַתְּפִלָּה, הֵן שֶׁמִּהֲרָה בְּעֵסֶקוֹ אוֹ בְּעִנְיָה מִסָּה וּמְרִיבָה שֶׁנִּקְרָאוּ 'מוֹטֵה'.

וְעַל הַדְּבָר הַחִיצוֹנִי אָמַר 'שֶׁלֹּחַ אֲצַבַּע', שֶׁאֶפְלוּ הַשּׁוֹלַח אֲצַבַּע וְקוֹרֵץ וּמוֹלֵל אוֹ דִּבֵּר מִמֶּשׁ בְּפִיו הַכֹּל 'אֲוֹן', כִּי מֵה לִי הַדְּבָר מִמֶּשׁ אוֹ אִם יוֹרָה בְּאֲצַבְעוֹתָיו וּמִקְלוֹ יִגִּיד לוֹ, כְּאֶמְרָם ו'ל (וימא ט) הַקּוֹרֵא אֶת קְרִיאַת שְׁמַע לֹא יִרְמֹז בְּעִינָיו וְלֹא יִקְרֵץ בְּשִׁפְתָיו וְלֹא יִרְמֹז בְּאֲצַבְעוֹתָיו כו'. (עמוד העבודה פ"ז)

אַרְחוֹת חַיִּים - כֶּתֶר רֹאשׁ

תְּפִלָּה בְּלִי כּוֹנֵה נְחֻשְׁבַת כְּמִנְחַת עֵינִי
תְּפִלָּה בְּלֹא כּוֹנֵה כְּגוֹף בְּלֹא נֶפֶשׁ (נְשָׁמָה). אָמַר רַבְּנּוּ ו'ל שֶׁאִם אִינָה נְחֻשְׁבַת כְּקֶרֶבֶן שֵׁשׁ לֵה נֶפֶשׁ, בְּכֹל זֹאת נְחֻשְׁבַת לְמִנְחָה

וְלַעֲמַת זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ו'ל (סנהדרין קה): לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבִמְצוֹה אֶפְלוּ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה.

וְהִנֵּה 'דְּבִשׁ' הוּא דְּבָר הַמִּתְקַבֵּל לְחֵף הָאָדָם, וְהוּא מְשַׁל עַל הַשֶּׁכֶר, וְלַעֲמַת זֶה 'שְׂאוֹר' הוּא דְּבָר שֶׁחֲמוּצוֹ קָשָׁה וְתִקּוּץ נֶפֶשׁ אוֹכְלוֹ בּוֹ, וְהוּא מְשַׁל עַל הַעֲנָשׁ. וְזֶה כְּוֵן הַכְּתוּב כִּי כֹל שְׂאוֹר וְכֹל דְּבִשׁ דִּהְיִנוּ מֵה שֶׁתְּעַשֶׂה לְתִקְוַת הַשֶּׁכֶר אוֹ מִקְרַאת הַעֲנָשׁ, לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה'. קְרִבּוֹ רֹאשִׁית - דִּהְיִנוּ בְּתַחֲלַת לְמוֹדֵד וּמַעֲשֵׂי, תִקְרִיבוּ אוֹתָם לֵה' שֶׁתִּכּוֹל לְהַתְּחִיל בְּכֹאֲלָהּ, אִךְ אֵל הַמְּזַבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחַח שֶׁאִין אֵלּוּ הַעֲקָר.

בֵּית יַעֲקֹב

הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּאִלּוּ הַקְּרִיב קֶרֶבֶן
עַל צַד הַרְמָז אֶפְשָׁר בְּמֵה שֶׁאֲמַרְנוּ ו'ל (מנחות ק"ג) בְּפִסּוּק 'וְזֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה' וְגו', דִּקְרוּסַת בְּתוֹרַת עוֹלָה כְּאִלּוּ הַקְּרִיב עוֹלָה. וְיָדוּעַ דְּמַלַּח נֶאֱמַר עַל הַתּוֹרָה שְׁנוֹתְנָת טַעַם לְכֹל הַדְּבָרִים, וְהִיא נִקְרָאת 'בְּרִית מְלַח עוֹלָם' שֶׁנִּתְּנָה לְאַהֲרֹן, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיָרוּ מִשְׁפַּטֶּיךָ לְיַעֲקֹב'. וְזֶהוּ עַל כֹּל קֶרֶבֶן שֶׁאֲתָה צְרִיף לְהַקְּרִיב, תִּקְרִיב מְלַח דִּהְיִנוּ שֶׁתְּעַסֵּק בְּתוֹרָה הַנִּקְרָאת 'מְלַח' וְדִי לָךְ, כִּי הַעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה וְגו'.

תְּפִלָּה בְּהַקְּרַבַת קֶרֶבֶנוֹת

שְׁעָרֵי הָעֲבוּדָה

וְכִבְר בְּאֲרָנוּ כִּי הַמִּתְפַּלֵּל הוּא כְּאִשׁ מְבִיא קֶרֶבֶן לְפָנָיו בּוֹרְאוֹ, וְנִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה וְדְבוּקָה בְּעֵלְיוֹנִים, בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, עוֹלָם הַנְּשֻׁמּוֹת, עוֹלָם הַרוּחָנִי. וְשִׁלִּיחַ צְבוּר הוּא כְּמוֹ מְלֶאֶךְ מְשַׁרְת מְקָרִיב נִפְשׁוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּחִנּוּ (שמואל א' א טו) 'וְאֶשְׁפָּף אֶת נֶפְשֵׁי לְפָנָי ה', שֶׁהִיחָה מִתְּפִלַּת כֹּל לְבָה כְּאִלּוּ הַקְּרִיבָה נִפְשָׁה. (אות מב)

עֲמוּדֵי שֵׁשׁ

וּמֵאָחַר שֶׁנִּרְמָזָה הַתְּפִלָּה בְּלִשׁוֹן יְקִידַת אֵשׁ וְנִמְשְׁלָה לְקֶרֶבֶן תְּמִיד, אִם כִּי צְרִיבָה הַתְּפִלָּה שֶׁהִיָּה בְּהַ כֹּל תְּנַאֲי הַקֶּרֶבֶן. הַיְקִידָה שֶׁל אֵשׁ, דִּגְמַתוֹ הַתְּפִלָּה

כֹּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לֵה' לֹא תַעֲשֶׂה חֲמִץ כִּי כֹל שְׂאוֹר וְכֹל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה' (ב יא)

בֵּן גֵּרְנִי

רַבִּי יוֹסֵף יִשְׂרָאֵל דִּיִּטְשׁ זצ"ל
עֵשִׂית מִצְוָה מִיָּד כְּשֶׁבָּאָה לִידוֹ בְּנִקְל לַעֲשׂוֹתָהּ לְשֵׁם שְׁמַיִם
וְצִרִיף לְהַבִּין מֵה זֶה נִתְיַנֵּת טַעַם לְאִסוּר חֲמִץ מֵאִסוּר שְׂאוֹר, וְדִלְמָא שְׂאֵנִי שְׂאוֹר שְׂרֵאוֹי לְהַחֲמִיץ בּוֹ עִסוֹת אַחֲרוֹת כְּדִאִיתָא בְּמִסְכַּת (ביצה ז), אוֹ דִילְמָא שְׂאֵנִי שְׂאוֹר שְׂאֵינִי רֵאוֹי לְאֲכִילָה וְהַקְּרִיבָהוּ נֹא לְפַתְחָךְ, וְהִיּוֹתֵר קָשָׁה מֵה זֶה רֵאִיָּה מִדְּבִשׁ לְאִסוּר חֲמִץ.

וְנִרְאָה כִּי הוּא עַל דְּרָף שֶׁדְּרָשׁוּ חֲכָמֵינוּ ו'ל בְּמִכִּילְתָּא (בא ט), 'וְשִׁמְרָתֶם אֶת הַמִּצְוֹת', מִצְוָה שֶׁבָּאָה לִידָךְ אֵל תְּחַמֵּצְנָהּ, וְגַלְהַ כְּאִן הַכְּתוּב בְּזֶה טַעַמוֹ שֶׁל דְּבָר, שֶׁאִם יַעֲשֶׂה אָדָם הַמִּצְוָה תְּכַף וּמִיָּד בְּבֹא הַמִּצְוָה לְפָנָיו, אִזִּי מִהֲנַקֵּל לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּלִי תִקְוַת שֶׁכֶר וּמְבִלִי יִרְאֶה מִהֲעֲנָשׁ.

אֲמָנָם אִם יַחֲמִיץ הַמִּצְוָה אִזִּי בְּיָדָיו יְבוֹא יֵצֵר הָרַע בְּטַעֲנוֹתָיו לְמַנַּע הָאָדָם מִעֲשׂוֹת רְצוֹן הַתּוֹרָה, וּבְעַל כִּרְחֹף כְּדִי לְהַכְנִיעַ יֵצֵר הָרַע יַחֲשֵׁב הָאָדָם הַפֶּסֶד מִצְוָה כְּנִגְדַּ שְׁכָרָה, הִינּוּ שֶׁכֶר הַמְּקַיְמָה וְעֲנָשׁ הַמְּבַטְלָה, וְאִם כֵּן שׁוֹב לֹא תִהְיֶה הַמִּצְוָה נִקְיָה כֹּל כִּי.

וְהִנֵּה 'מִנְחָה' אִינָה רַק שֵׁם עַל הַקֶּרֶבֶן הַנִּעֲשֶׂה מִסִּלַּת אֶלָּא הוּא גַם שֵׁם לְדוֹרוֹן, כְּנֶאֱמַר בְּפָרְשַׁת וַיִּשְׁלַח (בראשית לב כב) 'וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו', וּבְאֵמַת כֹּל מִצְוָה הוּא דוֹרוֹן לְמֶלֶךְ מְלִכֵי הַמְּלָכִים. וְעֵין לְקַמֵּן כְּתַבְתִּי כִּי שְׂאוֹר וְדְבִשׁ הֵמָּה רְמִזִּים עַל יִרְאַת הַעֲנָשׁ וְתִקְוַת הַשֶּׁכֶר, וּיְפִרֵשׁ הַפְּסוּק כֹּל הַמִּנְחָה הִינּוּ כֹל מִצְוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמִץ, שֶׁתְּעַשְׂנָה מִיָּד וְלֹא תִחֲמִצְנָהּ, כִּי כֹל שְׂאוֹר וְכֹל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ וְגו', וְכֹאֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְקַמֵּן.

כִּי כֹל שְׂאוֹר וְכֹל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה'. קְרִבּוֹ רֹאשִׁית תִּקְרִיבוּ אוֹתָם לֵה' וְאֵל הַמְּזַבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחַח (ב יא-ב)

בֵּן גֵּרְנִי

רַבִּי יוֹסֵף יִשְׂרָאֵל דִּיִּטְשׁ זצ"ל
קִיּוּם הַמִּצְוֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם
אוֹלֵי יֵשׁ לֹאמַר עַל פִּי מֵה דְאִיתָא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים (אבות פ"א מ"א) אֵל תְּהִי כְּעַבְדִּים הַמְּשַׁמְשִׁים אֶת הָרַב עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרִס, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הָאָדָם מִצְוֹת הַשֵּׁם לְמַעַן יִרְאֶה טוֹב אוֹ מִקְרַאת הַעֲנָשׁ, אֲבָל יִהְיֶה כְּוֵן רַק לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְמִי שֶׁאֲמַר וְהִנֵּה הָעוֹלָם,

פניסיות שבחויץ לארץ (מגילה כט), ואמרו רז"ל (תענית ח.) אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת.

וכבר אמרתי שאם האדם מתפלל בבית הכנסת, אף אם בא לו מחשבה זרה ומבלבל תפלתו, והתפלה היא במקום קרבן ונקרא עבודה דגמת הקרבן, כדכתיב (דברים יא יג) 'לעבדו בכל לבבכם', ואמרו רז"ל (תענית ב.) איזה עבודה שבלב זה תפלה, ואם כן אחר פנות הלב הן הן הדברים, ואם לבו כל עמו הנה כמו מחשב מחשבת חוץ בקרבן, והוא פסולי המקדשין.

והנה אמרו בגמרא (ובחים מג.) שיש פסולי מקדשין שאם עלו לא ירדו, ויש שגם אם עלו ירדו, וזה הכלל כל שפסולו בקדש הקדש מקבלו, וכל שאין פסולו בקדש אין הקדש מקבלו. וכשאדם מתפלל בבית הכנסת שהוא מקום קדוש, אף אם בא איזה מחשבת חוץ נקרא פסולו בקדש והקדש מקבלו, אבל כשמתפלל חוץ לבית הכנסת אין פסולו בקדש ואין הקדש מקבלו. (דרוש ו)

כן השליח צבור צריך להיות ירא שמים כדי שיתפלל בכונה, ואם חס ושלום יש לו איזה מחשבה אחרת בשעת התפלה אזי הוא פוסל הקרבן, דהינו התפלה שהיא נגד הקרבן כנ"ל, והוא חייב מיתה כמו שאכתב בסמוך בשם הזהר.

ובספר ק"ה בשם הזהר דשכינה נקראת 'תיבה', אותיות בית ה', ונמצא העומד לפני התבה הוא עומד ממש לפני השכינה, וכן תבת 'תפילה' במספר קטן ועם ה' אותיות עולה כ"ו וכמנן שם הוי"ה, וכשהתפלל בלא כונה הוא פוגם בשכינה ובשם הוי"ה והוא חייב מיתה.

דרושי הצ"ח

רבי יחזקאל לנדא זצ"ל

מחשבת חוץ אינה פוסלת תפלה שבבית הכנסת

הנה העקר קדשת המקום, והבית הכנסת הוא מקום משכן השכינה, ואיזה להם למקדש מעט' (יחזקאל יא טז), אלו בתי

שאינן לה נפש, ובכונה נחשבת לקרבן תמיד. (הלכות תפלה)

בן אוני

רבי אוני הלוי מדורי זצ"ל

פסילת התפלה על ידי מחשבה זרה של השליח צבור

ומעתה יש לאדם להתבונן בדבר זה, כיון דתפלה שהיא מתפלל הוי כמו שהקריב קרבן, ואלו היה מכוון בשעת הקרבה איזה מחשבה היה הקרבן פגול ולא ירצה, והמקריב אותו לא יחשב. כמו כן בתפלה צריך להזהר מאד שיכוון מחשבתו להתפלל בכונה, ושללא יהיה מחשבה זרה בתפלתו ויהיה פסולה ואינה מרצה ומקבלת לפני המקום.

וגדולה מזו אמרנו במסכת זבחים (מה.) שאין המחשבה הולכת אחר הפעלים אלא אחר פה העובד, ואם כן כמו שכתבנו המקריב קרבן יחיד או קרבן צבור הוא פוסל ומפגל את הקרבן, כמו

מעשי צדיקים

כנראה שבשמים בחרו בנו להיות קרבנות הצבור של כלל ישראל, עלינו לחזר בתשובה כדי שנהיה קרבן מקבל ומרצה לפני אבינו שבשמים, עלינו להזהר שלא יעלו על לבנו שום מחשבות פגול ופסול הפוסלות את הקרבן, לא נהרהר אחרי מדותיו של הקב"ה חלילה, אם הקרבנות שלנו יהיו קרבנות טהורים, הם אלו אשר יצילו את אחינו ואחיותינו שבאמריקה.

בתשנה באב לעתותי ערב אומרים, 'כי אתה באש הצתה, ובאש אתה עתיד לבנותה', אותה אש שתאכל את גופנו, היא האש שתבנה את בית מקדשנו, כל יהודי הוא לבנה של אש בבנין הבית השלישי שהרי עלינו נאמר (תהלים מד כג), 'כי עליך הרגנו כל היום', ונקבל את היסורים באהבה, ונחוש בזכות שיש לנו להיות קרבנות של כלל ישראל. (אור אלחנן, פרקי מחשבה)

והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל שפך הדשן ושברך אותו על עצים באש על שפך הדשן ישרך (ד יב)

ספר הגן איש חי זצ"ל, מעשה באדם פשוט ותם, עם הארץ שאינו יודע אפלו פרוש המלים של פסוקים ושל

עוד מוסר הרב אשרי, שרבי אלחנן הזכיר למקרביו כי מקדשי השם צריכים ברנעים האחרונים להשמר מפל מחשבה פסולה, כי היא פגול ופוסלת את הקרבן.

עוד נוסף מהשרידי הרב גן צבי מניו יורק, ספר על השיחה שהשמיע רבי אלחנן ביום ראש חדש תמוז, באזני הרבנים והבני תורה שהתחבאו עמו בבנין.

בשיחה זו הביע סברתו שיתכן ואנו עומדים בפני הפרענות הצפויה לפני ביאת המשיח, כדברי חז"ל (סנהדרין צח:) 'אין בן דוד בא עד שתתפשט המלכות על ישראל תשעה חודשים' כנגד תשעה ירחי לדה, ורש"י מבאר שהכונה על כל העולם שישאל מפזרין בו.

על כן התלקחה עכשו מלחמה עולמית שהתפשטה כמעט בכל המקומות שיש בהם הרפוזים הגדולים ביותר של אחינו בני ישראל, ומאחר והמארעות יהיו בבחינת חבלי לדה, אמרו בגמרא אחרי המאמר הנזכר, 'ייתי ולא אחמיניה'.

כשהגיע יום פקדה, ואותם קדושים נלקחו לגיא ההריגה, בקש רבי אלחנן מהחיל הנאצי ימ"ש כי יניח לו לשאת כמה מלות פרדה בפני בני החבורה, הוא דבר בנחת, בקול רגוע ובוטח, וכך אמר.

והקטיר הפה את הכל המזבחה (א ט)

עונדא הנה אצל הרה"ק הדברי חיים זיע"א שהסב לשלחנו הטהור, ולצדו ישב בנו הרה"ק רבי ישעיה מטשחויב זיע"א הי"ד שהיה אז ילד רך בשנים, ואביו הקדוש הבחין שהוא ברוך ברכת המזון בחפזון לפי דרגתו.

העיר לו אביו, 'ישעיה'ה, עדין לא ברכת על המזון, אף הוא השיב, "הרי ברכתתי", אמר לו הדברי חיים, "אין ראוי לברך כן", והוא ענה בחריפות, "מבטחני באבי הקדוש שהוא יעלה את ברכתתי", אמר לו הדברי חיים, "לו היית מברך היה לי מה להעלות, אבל אתה לא ברכת כלל, כי אין ראוי לקרא לזה ברכה". (באוצר חיים גליון טו)

ונפש כי תקריב קרבן וגו' לה' (ב א)

ספר רבי אפרים אשרי ז"ל, אוד מצל מהמלחמה, ששמע בדרך תש"ב מפי אחד מכלואי הגטו בקובנא, רבי אליהו איש וורשה, כי רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד כבר למד בימים ההם את בנו רבי נפתלי בינוש הי"ד כיצד מברכים על קדוש השם, בגטו המוכא בספר השל"ה הקדוש כפי שקבל בשעתו מפי החפז חיים זיע"א.

רבי שמנהל שלחן שבת קדש.

בעמל רב הוא הגיע אל נכח פני הרבי שעמד אחוז שרעפים, מזג את היין לגביע הכסף, ובנו הניחו על כפו המושטת, הרבי פקח עיניו והביט בנרות, ואז הבחין ביהודי עם המקל בזרועותיו, מקל שאסור בטלטול בשבת.

מיד חורו פניו, הוא הניח את הגביע על השלחן ונכנס לחדרו, האורח תמה עם כלם, אף מכיון שהחל להיות משעמם בלי שירים ונגונים, הוא משך בכתפיו ופנה והמשיך בדרך, מיד לאחר מכן יצא הרבי מחדרו, וכשהוא בדק וראה שאותו יהודי יצא, הוא קדש על היין ונטל ידיו לסעודת השבת.

אחר הרבי ספר ואמר, אנו נוהגים כמו בית שמאי (ביצה טו.) להכין את עצמנו כבר מהיום הראשון בשבוע לשבת קדש, אחר הכנה של שבוע שלם, כאשר רצייתי לקדש על היין וראיתי מולי יהודי ובדיו מקל הליכה, יהודי מחלל שבת רח"ל, היתה זו תוכחה מגלה עבורי.

אם הראוני חלול שבת, אותתו לי שהשבת שלי אינה משלמת, וההכנה שלי עדין לוקה בחסר, מיד שבתי לחדרי בשברון לב והוספתי והתעליתי, ואכן כשחזרתי לקדש כבר לא ראיתי אותו עוד. (על אבותינו ועל יחוסם)



ונעלם ממנו והוא ידע (ד)

בענין כחו של רבי שמואל שמעלקע קליין מסעליש זיע"א בעל צור החיים בקבלת קוויטלף, יש לציון המעשה שפעם בקר אצל חתנו ר' סיני מסאטמר שהיה חסיד רוזין, ועליו התפאר הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א שהוא חתן המלך.

במקום נכח תלמיד חכם בשם רבי מרדכי פריינד שחשב שכעת יש לו הזדמנות לתן פתקא לרב מסעליש, אלא שבעודו חושב הסתפק האם יש לו בכלל כח לקרא קוויטל פדרפם של גדולי האדמו"רים, שהיו מטיבים לראות ולפעל ישועות בעת קבלת הפתקאות.

לנסוף החליט שבכל אפן יגש אליו, אם לא יועיל בודאי לא יזיק, כאשר הושיט הקוויטל אמר רבי שמואל שמעלקע כמדבר לעצמו עוד בטרם לקח ממנו, "נראה אם אני יכול לקרא ולהבין הקוויטל".

ולא פגם מעולם, אי אפשר שיראה רע בשום אדם או שישמע ממי שעשה רע, כי לא זמין לו השם יתברך לראות או לשמע רע.

לכן כשרואה אדם שעובר עברה או אם מספרים לפניו על אחר שחטא, ידע בברור שיש בו שמץ מאותו הדבר עצמו, ואף אם הוא צדיק מכל מקום יש בו קצת דקצת מאותו ענין, לכן הזמין לו השי"ת ראה או שמיעה זו כדי שישים אל לבו לשוב ולתקן הפגם ההוא, ועל ידי זה ישוב גם האיש החוטא כי הוא תלוי בו. (ערבי נחל פרשת לך לך)

כששמע הנצי"ב מוואלוז'ין זצ"ל את דברי הבעל שם טוב, העיר על אחר שכן דורשת התוספתא בשבועות (ג ג) מהפסוק 'נפש כי תחטא' דאיתא שם 'רבי אלעזר בן מתתיה אומר, אין אדם מתחייב לשמע אלא אם כן חטא, שנאמר 'נפש כי תחטא ושמעה', וכן היה רבי אלעזר בן מתתיה אומר, הרואה עוברי עברה מתחייב לראות, הרואה עושי מצוה זכה לראות'.

דברי התוספתא מתאימים לדברי הבעל שם טוב שהרואה יהודי שעובר עברה, זה מוכיח שלו עצמו יש שיכות לחטא זה ועליו לחזר בתשובה. זה פרוש התוספתא, 'אין אדם מתחייב לשמע אלא אם כן חטא לפני כו', לכן יש לו נגיעה ושיכות לחטא זה, שנאמר 'נפש כי תחטא' ובגלל כך 'ושמעה', על כן עליו לשוב בתשובה ואז הוא יזכה לראות עושי מצוה.

יהודי שלא זכה להמנות על שומרי התורה והמצוות, התהלך ברחוב העיר טשורטקוב בליל שבת עם מקל הליכה בידו כמו שהיה מקבל באותם ימים, ומאחר שלא היה ערוב בעיר, היה אסור לטלטל בה את המקל ברחוב.

ברחוב ראה היהודי הרבה אנשים לבושי שיראין נחפזים העולים לבית המדרש, ותמה, לאן הולכים כלם בשעת לילה מאחרת זו, והוא החליט לעלות אחריהם ולראות להיכן כלם ממחרים פעת.

נכנס היהודי לבית המדרש שהיה מואר בנרות רבים, וראה המוני חסידים מצטופפים ביראת כבוד וחרדת קדש סביב השלחן הארוך, שבראשו עמד הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א ואומר 'שלום עליכם' בדבקות, היהודי האורח פלס לעצמו דרך להיטיב לראות את הרבי, כי היה זה חדוש בעיניו לראות

תורה ואינו יודע להתפלל, אשר חננו השי"ת בעשר וברבוי בנים כי היו לו יותר מעשרה בנים זכרים, וכלם עומדים לפניו בליל שבת ומברך אותם, והוא אינו יודע אפלו פסוק אחד של ברכות לברך.

כשהיה הולך לבית הפנסת, לא היה אוזח הסדור בידו כי לא ידע אפלו צורת האותיות, ובבית הפנסת שהיה נכנס אליו, היה אחד עם קול ערב שהיה מתחיל מפרשת העקדה עד הפסוקים של ה' מלך לאמרם בקול רם בבית הפנסת כנהוג, והשליח צבור התחיל מן ה' מלך.

ויהי זה האיש המתחיל בכל יום בקול רם, קורא פרק 'איזהו מקומן' בנגון מתוק, בכל הלכה עושה נגון חשוב בסיומה, ובפרט בסיום המשנה של 'אלו ואלו נשרפין בבית הדשן', היה אומר בקול רם ונעים ביותר, והיה דרכו להאריך בנגון תבות אלו במהרה.

זה האיש שהיה עם הארץ ואינו יודע פרוש המלות, הבין כי באלו החמשה תבות החזן מאריך ומנגן משום שהם ברכות גדולות ובהם הוא מברך את הקהל, ולכן מגביה קולו בהם להשמיעם את הצבור.

ברב הימים קלט את התבות בעל פה, ובכל ליל שבת כשבאו בניו לברכם, היה קורא על כל אחד ואחד 'אלו ואלו נשרפין בבית הדשן', והנה נדדמן שבלייל שבת התאכסן בביתו תלמיד חכם, וראה את מנהגו שהוא מניח ידיו על ראש כל אחד ואומר 'אלו ואלו נשרפים בבית הדשן'.

נחרד החכם וצעק עליו, "מה אתה עושה עם בניך, לקללם בליל שבת שיבואו לשרפה בבית הדשן", בליל שבת הגידו לחכם בחלום, "לא טוב עשית שבטלת אותו ממנהגו, כי הוא אומר לפי תמו, וכיון שהקב"ה אוהב אותו, היה לזקח מלותיו ועושה מהם צרופים של ברכות.

על כיוצא בדבר זה נאמר (שיר הטיים ב ז) 'ודגלו עלי אהבה', כי על אף שהוא מדלג אותיות או תבות ובכך משתנה משמעות הדברים ותהפוף מטוב לרע, עם כל זה הם 'אהבה', שיהיו נשלמים ונתקנים בסדר הנכון. (עוד יוסף חי)



ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע (ה א)

היה הרה"ק הבעל שם טוב הקדוש זיע"א אומר כי האיש אשר הוא נקי לגמרי

הרבנים הגאונים שיִישבו במקום נשאו ונתנו בענין שעה ארצה, והאמרי אמת ישב כל הזמן ושתקו, רק לפני שיצא אמר בקצירת האמר, "אני לא מבין, הרי ליהודי חסר קרבן".

בלם השתתקו כשהם מנסים להבין פשר דבריו הקדושים שנאמרו כתמיד בקצרה, עד שבאדם רבי מנחם זמבא, שהרי עניי מביא שתי קרבנות, אחד לחטאת ואחד לעולה, והעשיר מביא רק כבשה אחת לחטאת.

הגם שכבר כתבו האבן עזרא והרמב"ן (ויסרא ה ז) טעמים בזה, מכל מקום הרי העני צריך להביא שתי קרבנות, ואם כך איך יצא העני ידי חובתו בקרבן עשיר שהוא רק חטאת.

באמת במשנה שם איירי במצדע שעשיר מביא שלוש בהמות לחטאת לאשם ולעולה, ועני גם מביא שלוש קרבנות, כבש לאשם עוף לעולה ועוף לחטאת, אם כך לא חסר לעני כלום אם הוא מביא קרבן העשיר, והדברים נפלאים למבין. (תולדות רבי זלמן ינקלביץ, ע"פ מועדים וזמנים ח"ח)



והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את הנשק אשר עָשָׂק (ה נג)

בתקופת כהנתו כרבה של סלוצק, הלך רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל לתמו ברחוב סמוך לבנין ההולך ונבנה, ובהיותו שקוע במחשבותיו, נכנס בשגגה לתוך בור סיד, נבהל רבי איסר זלמן ואחזתו חלחלה, לא על שטנף את מנגעליו ואת מכנסיו, אלא על שחסר לקבלו הבנין מעט סיד השוה פרוטה.

לא חס רבי איסר זלמן על כבודו ומעמדו כרבה הראשי של העיר, ולא עזב את המקום עד שמצאו את הקבלו, פצה אותו על ה'נזק' שגרם בשגגה, ובקש את מחילתו.

בהזדמנות אחרת בערב שבת קדש בשונו מבית המרחץ לביתו, נזכר רבי איסר זלמן כי מאחר ולא הספיקו בגדיו להכנס בתא אחד הוא השתמש גם בתא הסמוך, ועלה בדעתו כי מאחר והשתמש בשני תאים, אולי תפס את מקומו של אדם אחר, ממילא אין עצה אלא לשלם לבעל המרחץ מחיר פרטיס נוסף.

רָאָה אחד התלמידים את צערו, והציע את עצמו ללכת לשלם לבלן פעם שנייה, אך הרב סרב והתעקש ללכת בעצמו בחזרה עד המקוה, כדי לשלם לבלן את 'חובו'. (הזהרו בממון חברכם)

את שקרו, אך היה איזה סכסוך בענין התשלום.

כְּשֵׁנִינִס הרבי לבית האכסניא, הוא הודיה לה' יתברך שהצילו מצרתו ושלח את בעל הבית ברגע הנחוץ ממש, אך בעל הבית ספר לו על חלומותיו שנשנו ונשלשו עד שאביו מעולם העליון עוררו משנתו.

כְּשִׁיטְמַע זאת רבי ישעיה, צעק ואמר, "אם כך הטרחתני את אבי לבוא מן העולם העליון", הוא הצטער מאד, נטל לידיו ספר תהלים, ואמר מאמצע הלילה עד אור הבקר את כל הספר בהתעוררות מתוך בכיות עצומות. (דוני חיים)



והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה (ה ה)

בהיותו במרפסת ביתו, הבחין רבי זלמן ינקלביץ ז"ל שזכה להיות שכנו של החזון איש זצ"ל בבני ברק, כי החזון איש מרמז לו שיבוא אליו, הוא מהר להתקרב והחזון איש שאלו האם הבחין באברך שיצא מכאן כעת.

משהשיב רבי זלמן בחיוב, המשיך החזון איש, "קוראים לו פלוני אלמוני, הוא יודע ללמד, והעולם יסבל ממנו עוד הרבה צרות. התופחתי עמו בתוספות אחד, בתחלה נבעה הטעות שלו מכך ששכח ידיעה חשובה, אך במהלך הוכוח הבחנתי כי הוא כבר מכיר בטעותו, אך מכל מקום דבק בדבריו ולא רוצה לחזור בו מטעותו, אם כך הדבר, עוד יסבלו ממנו". (תולדות רבי זלמן ינקלביץ)



ואם לא תגיע ידו די טה והביא את אשמו אשר חטא שתי תרים או שני בני יונה לה' אחד לחטאת ואחד לעלה (ה ז)

ספר רבי זלמן ינקלביץ פי הוא זכה להיות נוכח במסבת תלמידי חכמים בה ישבו בין היתר הרה"ק האמרי אמת זיע"א, רבי מנחם זמבא זצ"ל הי"ד, הרה"ק רבי יצחק זליג מסוקולוב זיע"א רבי נתן שפיגלגלס זצ"ל הי"ד, ועוד.

בתוך שיחתם בדברי תורה, הזכיר רבי מנחם זמבא את דברי החנוך הכותב במצה קכ"ג שעניי שהביא קרבן עשיר לא יצא ידי חובתו, ותמהו עליו המפרשים, הלא משנה מפרשת היא בפרק י"ד דנגעים, 'עניי שהביא קרבן עשיר יצא'.

רק לאחר שלקח ממנו הפתקא, בעת שחזר רבי שמואל שמעלקא ואמר, "נראה איך זה ילך, האם אני מבין את הפתקא", תפס רבי מרדכי פי הדברים מכונים למחשבתו מקדם, וכי רבי שמעלקא השיג מחשבותיו, אז התחילו ארכבותיו דא לדא נקשון מגדל פחד הדר גאון קדשו.

מעטיה בשני חסידי צאנז שדרו בעיר גדולה, ואחר שהגיע רבי שמעלקא לעירם והשתתה בה ליום או יומים, הסתפקו האם להכנס אליו עם פתקא, כי נדמה היה להם לפגיעת מה בכבוד רבם, הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א.

לבסוף גמר אחד מהם בדעתו לתן לו פתקא משום 'אל תפרש מן הצבור', כי הכל נתנו לו פתקאות, והשני המשיך להסתפק, אך עם כל זאת שניהם נגשו לתן לו פתקא, אחר ששמעו כי רבם הדברי חיים שבח את רבי שמעלקא ואמר שהוא אחד מגדולי הדור.

בהכנסם הניחו שניהם פתקיהם לפניו, רבי שמעלקא נטל תחלה את הפתקא של החסיד שבא מרצון טוב וענה על משאלותיו פנהוג, אחר לקח הפתקא השניה של אותו חסיד שנתן לו בעל פרו, וקרא בה, לאחר הניחה בכיסו, ואמר, "הלכה זו היא תוספות גדול, וצריך אני לכך ישוב הדעת גדול", ויתר לא השיב. (צירי החיים המבואר)



והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה (ה ה)

החסיד רבי זושא גרינפלד מסאטמר, זכה לשמש מספר פעמים כבעל אכסניא להרה"ק רבי ישעיה מטשחויב זיע"א הי"ד, לילה אחד חלם שהוא רואה את הרה"ק הדברי חיים זיע"א עומד וצועק עליו, מדוע הוא מניח את בנו בידי ידים הרוצים להרגו.

בתחלה לא שת רבי זושא לבו לחלום וחרז לשנתו, אך החלום נשנה והשלש עד שהרגיש שהדברי חיים מנערו בידיו הקדושות ומצהו עליו לקום, והוא מהר לקום ממטתו ולצאת החוצה לרחובה של עיר.

מרחוק הבחין ברבי ישעיה עומד סמוך לעגלה, והגוי בעל העגלה עומד וצועק עליו כשהוא מרים עליו בגרון להכותו, הערל צעק בלשונו, אך הרבי לא הבין את שפתו, כי הוא שלם לו

פרשת ויקרא

נפש כי תחטא

סיפר הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זיע"א מעשה שהיה אצל חותנו ודודו, הרה"ק רבי מנחם מנדל מבוהוש זיע"א: היה זה כשהרה"ק מבוהוש הגיע לעיר קישינוב, בירת מדינת מולדובה, כדי לשהות בה למשך זמן מה. בשעות הבוקר המוקדמות, לאחר תפילת שחרית, הגיעה לאזניו בשורה רעה ומחרידה: בבחור יהודי מהעיר 'הינטשטט' נכנסה רוח שטות נוראה והוא עומד להמיר את דתו רח"ל. הבחור, מבית חרדי מובהק, נסחף אחרי השפעות שליליות וחברים רעים, והחליט לנטוש לחלוטין את דרך הוריו מדורי דורות.

כששמע הרה"ק מבוהוש את הדברים הקשים, הוא הודיע למקורביו ובאי ביתו: בשונה מהתכנית הראשונית שבה סברנו לשבות את השבת בקישינוב, הרי שעתה החלטנו לנסוע לשבת ל'הינטשטט', כדי לראות מה אנו יכולים לעשות להציל את נשמתו של אותו בחור יהודי מלרדת שחת.

עד מהרה עלה הרה"ק מבוהוש יחד עם מקורביו אל מכונית שהייתה אמורה להסיע אותם להינטשטט, אלא שהמכונית מעולם לא הגיעה ליעדה. כמה וכמה פעמים התקלקלה המכונית בדרך, וככל שניסו לתקנה לא עלה בידם להחזירה אל הכביש כראוי, עד שבסופו של דבר נאלצו הנוסעים לנטוש אותה על אם הדרך.

את המשך המסע להינטשטט עשו כולם בעגלה רתומה לסוס, כשהרה"ק מבוהוש שח באזני מקורביו כי דווקא עיכובים ושיבושים אלו הנקרים בדרך, מוכיחים עד כמה נסיעה זו חשובה והכרחית עד מאוד, וזו הסיבה שכוחות הטומאה מתאנים להם ומנסים בכל אופן לעכב אותם בדרך לשם.

כשהרה"ק מבוהוש הגיע לבית אכסנייתו בהינטשטט, נכנס ובא אליו אחד מחשובי העיר, החסיד המפורסם רבי אלחנן, שהיה מכוונה וקריו בשפתי חסידים "רבי חונה מהינטשטט" ואמר לרבי, שאביו של הבחור הלז מבקש להיכנס אל הקודש פנימה. הרה"ק מבוהוש אמר שמקודם מבקש הוא לילך למקווה. לאחר שחזר הרבי מהמקווה, נכנס אבי הבחור והרבי שאלו: "האם ידעתם את המעשה שהיה עם זקני הגדול הרה"ק ממזריטש זיע"א, כשאמר דברי אלוקים חיים על הפסוק (ויקרא ה כא): 'נָפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמָעַלָהּ מַעַל בַּה'?" אבי הבחור, שהיה יהודי פשוט, נענע בראשו לשלילה, כאומר: איני מכיר את סיפור זה. ביקש הרה"ק מבוהוש מרבי אלחנן שיספר את הסיפור.

על אם הדרך העולה לעיר ויטבסק, במרחק מה מהעיירה 'ליאזני', עמד לו פונדק נאה ששירת נאמנה את עוברי הדרכים, אם לשנת לילה ואם לארוחה משביעה. הפונדק היה בניהולה של אשה אלמנה שבעלה נפטר לפני שנים רבות והניח לה שתי בנות ובן. הבן, בחור מצוין ומוכשר, גלה למקום תורה ונסע לאחת הישיבות שבה ביקש ללמוד תורה מגדולי הדור, ואילו הבנות, צנועות וחסודות, היו מסייעות לאמן בניהול השוטף של הפונדק.

כשהגיעה הבת הבכורה לפרקה, היא נישאה למזל טוב לאברך למזן מופלג ובעל כישרון ששמו היה 'זאב', ובני הזוג התגוררו אף הם באחד האגפים שבפונדק הגדול. האברך היה יושב על התורה ועל העבודה, שוקד על תלמודו בחשק רב, אך מפעם לפעם גם היה נכנס אל חדר האוכל הגדול של הפונדק, אם כדי לאכול ארוחת ערב ואם כדי לפגוש באורחים מעניינים שהיו פוקדים את הפונדק.

למותר לציין שאורחי הפונדק לא היו רק חסידים ואנשי מעשה. דלת הפונדק הייתה פתוחה בפני כל מי שחפץ, ואיש לא בדק בציציותיהם של האורחים. בדיוק כפי שיהודים היו מבאי הפונדק, כך גם, להבדיל, היו גויים שבאו ללגום כוסית יין שרף משובח ולטעום מעוגת התפוחים המפורסמת שיצאה זה עתה מהתנור הלוהט שבמטבח.

בין אורחי הפונדק היה גם כומר העיירה, שאם בימים עברו כמעט ולא מצא איש שיחה בפונדק, הרי שמאז בואו של האברך, היה מחבב להתרועע עימו, לשוחח בענייני העולם, ואף להתווכח בענייני דת ואמונה. הכומר הפך להיות אורח קבוע בפונדק, כמעט מדי יום, ובמשך שעות ארוכות היה משוחח עם האברך הלמדן. השיחות הללו נעמו מאוד לאברך הלמדן, שכן כל השיחות הסתיימו בניצחונו המובהק. ולא זו בלבד, אלא שלמרות שהכומר יצא וידו על התחנות, עדיין היה נוהג לשבח ולפאר את האברך ואת רוב כישרונותיו המיוחדים. בתום כל שיחה היה הכומר מפליג בשבחיו של האברך ומתפעל עד מאוד ממוחו הגדול ומיכולותיו הנדירות.

תשבחות אלו קלעו אל המטרה, שכן האברך היה לקוי במידת הגאווה וגסות הרוח. בכל פעם שניצח את הכומר, היה מתמלא בגאווה, על אחת כמה וכמה כששמע את תשבחותיו. בשל כך, גם כשעוברי אורח, יהודים כשרים ויראי שמים שהזדמנו לפונדק וראו את המחזה בו הכומר מתווכח עם האברך, העירו לו כי התנהגות זו אינה ראויה ומוטב יעשה אם יחדל מכך, האברך כלל לא הסכים לשמוע את תוכחתם.

לא חלף זמן רב והכומר הביא עמו צמד חברים מהעיירות הסמוכות, אף הם אנשי דת

נוצריים, ואף הם הצטרפו לשיחות הקבועות. גם הם הקפידו בסיום כל שיחה להפליג בשבחו של האברך ולתת לו יקר וגדולה על חכמתו הרבה. בשלב מסוים הודיעו הכומר וחבריו לכל הגויים בסביבה שעליהם להיזהר מאוד בכבודו של האברך היהודי בפונדק, שכן הוא אדם חשוב ונכבד.

באחד הימים סיפר הכומר לאברך שלאחרונה דיבר אודותיו עם ראש הכמרים המתגורר בוויטבסק, וכשסיפר לו על רוב ידיעותיו וחכמתו הגדולה בתחומים רבים, התפעל ראש הכמרים עד מאוד והביע את רצונו לפגוש את האברך ולשוחח עמו. הכומר הסביר לאברך שכמובן מאליו, אין זה מכבודו של ראש הכמרים להגיע לפונדק, אך אם האברך יסע אליו וישוחח עמו, הדבר יביא לו כבוד מיוחד, על אחת כמה וכמה אם יעלה בידו לנצחו בדיוני דת ואמונה.

תחילה מיאן האברך לעזוב את הפונדק. גם הוא חש לרגע שזו ציית גבול של ממש, ואין זה ראוי לו לנסוע אל כנסייתו של ראש הכמרים. אולם הכומר וחבריו לא נתנו לו מנוחה. הם הבטיחו שיסעו עמו וידאגו לכל מחסורו, כשאוכל כשר לא יחסר לו וכל צרכיו יסופקו לו על הצד הטוב ביותר.

כאשר של עכנאי נכנסו דברי הכומר וחבריו בלבו של האברך, ולאחר שחזרו על בקשתם זו שוב ושוב, התעורר בו חשק עז ורצון חזק לנסוע אל ראש הכמרים בוויטבסק ולשוחח גם עמו בענייני דת ואמונה.

כששמעו הכומר וחבריו את הסכמת האברך, הם לא איבדו זמן ויצאו עמו לוויטבסק, שם קיבל ראש הכמרים את האברך בכבוד גדול והציע לפניו שאלות שונות וקשות בענייני דת ואמונה. האברך ענה בחכמה רבה, ואף שוויכוח חריף התנהל ביניהם, בסופו של דבר הייתה ידו של האברך על העליונה: הוא הצליח להביס את ראש הכמרים ולהראות לו כי הצדק עמו.

ראש הכמרים לא הסתיר את התפעלותו מהאברך היהודי. כאשר שמעו חשובי הכמרים הסמוכים על שולחנו של ראש הכמרים כי מדובר באדם מוכשר ביותר שאף הצליח לנצחו בוויכוחו, הפצירו בו מאוד שיסכים להישאר עוד זמן מה בוויטבסק כדי שיוכלו להציע בפניו את השאלות הרבות שהתחבטו בהן שנים רבות.

האברך, נרגש מהכבוד העצום שנחל בחצר ראש הכמרים, הסכים מיד לבקשתם. הוא נשאר ימים נוספים בחצר ראש הכמרים, התגורר בדירה מיוחדת שהעמידו לרשותו, ואת מזונו הכשר היו מביאים לו ממטבח של מסעדה יהודית מקומית. כשהגיעה שעת פרידתו, הזמין ראש הכמרים את האברך לשיחה, בה הודה לו בדברים חמים על בואו והוסיף כי אם ימצא האברך לנכון



לאחר שהאדמו"ר הזקן סיים לספר את הסיפור וחזר על דברי תורתו של המגיד ממזריטש, בירך ברכת המזון והלך לחדרו. הנוכחים הבינו את הרמז, ומיד בחרו מניין של עשרה חסידיים שיאמרו תהילים במשך כל הלילה, כשגם האלמנה וצאצאיה מצטרפים. עם עלות השחר חזרו האלמנה וילדיה לפונדק. למרבה הפלא, לא חלפה שעה קלה והנה נכנס לבית המדרש אברך עם שק על כתפיו. כשראה את כל הנוכחים אומרים תהילים בלב נשבר, הצטרף גם הוא לאמירה כשהוא בוכה בדמעות שליש. כל הנוכחים הבינו שזהו האברך זאב, אך איש לא דיבר עמו על כך. לאחר מספר ימים שהיה בצל קודשו של האדמו"ר הזקן, חזר לפונדק כשהוא משנה לחלוטין את כל הנהגתו. הוא החל לחיות כחסידי ירא שמים ולמדן, והקים בית נאמן בישראל.



באותה שבת בהינשטט, ניתן היה להבחין ברה"ק מבוהוש בליל שבת, בשעת הקידוש, כי פניו בוערות בשלהבת אש קודש, עד שנפל פחד נורא על כל הסובבים אותו. כבר במוצאי שבת הגיע הבחור לאביו ואמר כי הוא מתחרט בתשובה שלמה על מחשבתו הרעה, וכי חוזר הוא בו לגמרי מתוכנית המרת הדת. סופו של דבר שהבחור נותר ביהדותו וכל חייו התנהג כראוי.



על הפסוק (ויקרא א'): **וְנָפֵשׁ כִּי תַחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֹד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם לֹא יֵגִיד וְנִשְׂא עוֹנוֹ** פירש הרה"ק המגיד ממזריטש ('מגיד דבריו ליעקב' אות מב): 'ושמעה קול אלה', ד'משביעין אותו ואומרים לו הוי צדיק ואל תהי רשע... וזהו 'נפש כי תחטא'. אורייתא קא מתמה: היאך אפשר שתחטא ושמעה קול אלה, היה לו לשמוע קול של השבועה. 'או ראה', שרואה מעשים של אחד ונזכר במעשיו, דכל מה שאדם רואה ישים אל לבו למה הראה לי הקב"ה את זה, הלא הכל בהשגחה פרטיות. אלא אם רואה דבר עבירה יחשוב מסתמא גם אני עשיתי שמץ מנהו, אע"פ שלא עשה כזה ממש... וזהו 'או ראה', שרואה דבר עבירה מאדם אחר ונזכר בו דבר שעשה. 'או ידע', על דרך 'בושנו במעשינו ונכלמנו להרים פנינו אליך'. על דרך משל: חותם המטונף, אם משימין אותו על השעוה אזי נתסנף גם השעוה. כך כשהאדם מלוכלך בעבירה ומדבק את עצמו בהקב"ה, כביכול נעשה הלכלוך למעלה כשנעשה אחדות עם הש"י בעת תפלתו, שמדבר דיבורים ושורה בו הקב"ה. וזהו בושנו במעשינו, מכח העבירות, ונכלמנו להרים פנינו אליך, פירוש פנימיותנו אליך, שיהיה אני מדובק בך בשביל הלכלוך. וזהו המדה של נושא עון שסובל העוון. וזהו או ידע, בשביל התקשרות מושך עצמו מהעבירות.

שיתף איש בסיבת התרגשותו. לפליאת משפחתו, לא חלפו ימים רבים והוא שוב נסע.

לפני שבת חנוכה הגיע הדוור האזורי לפונדק ובידו מכתב מהאברך. במכתב המעורפל כתב כי הוא מתגורר בבית ראש הכמרים המתנהג אליו בכבוד רב, יש לו דירה נפרדת וכל מחסורו מסופק היטב. בסיום המכתב הוסיף כבדרך אגב כי ראש הכמרים הבטיח שאם יהיה לאחד מאנשיו, יהפוך לאדם גדול וחשוב וכולם יעניקו לו כבוד רב.

סגנונו המעורפל של המכתב גרם לכך שאשתו וחמותו לא הבינו את כוונתו. אולם כשהאב הגיע לפונדק לשבת חנוכה וראה את המכתב, הבין מיד את משמעות הדברים. הוא פרץ בזעקה: "השם ישמרנו, זאב רוצה להשתמד! זאב נפל למלכות הטומאה והוא עומד להמיר את דתו!" לשמע זעקותיו הצטרפו הנשים ופרצו בבכי רם.

השבת עברה עליהם בצער רב, ובקושי עצרו את דמעותיהם. במוצאי שבת, מיד לאחר ההבדלה, עלו כולם על העגלה ונסעו אל האדמו"ר הזקן הלא הוא הרה"ק בעל התניא והשו"ע. הדרך הייתה קשה, שלג עמוק כיסה את הכביש, אך הם התעקשו להגיע אל בית מזרשו.

הדלת נפתחה וגל קור עז חדר אל בית המדרש יחד עם שלושת בני המשפחה. הם ניגשו אל הרבי, שישב באותה שעה בסעודת 'מלווה מלכה', והחלו לבכות: "רבי, הושיעה נא! זאב שלנו נמצא אצל ראש הכמרים והוא עומד להשתמד!" כל הנוכחים בבית המדרש נחרדו לשמע הבשורה המבהילה.

תשובת האדמו"ר הזקן הייתה כי אינו יכול לעזור, כי אם לספר את שאירע בזמנו אצל הרה"ק המגיד ממזריטש זיע"א.



היה זה בחודשי החורף של שנת תרכ"ט, כשרוח שטות נוראה נכנסה באברך למזן שהגיע אל הכומר בעירתו והודיע לו כי הוא מבקש להשתמד. הסיבה לאותה החלטה נואלת לא הייתה בשל ענייני אמונה וכפירה, כי אם בשל גאווה בלבד. בגאוותו הסרוחה החליט כי אינו רוצה עוד להיות יהודי. כאשר הלך האברך אל הכומר, הגיע לשם גם אביו וניסה להצילו, אולם ללא הועיל. ככל שטען האב, נפלו דבריו על אוזניים ערלות. קם האב ונסע אל המגיד ממזריטש, שם פרץ בבכי נורא והתחנן על נפש בנו: "רבי, הצילו את בני משמד!" המגיד שמע את אשר סיפר האב בשברון לב, ולאחר שהיה בדבקות עילאית פתח ואמר דברי תורה נשגבים על הכתוב (ויקרא ה כא): **וְנִפְשׁ כִּי תַחַטָּא וְנִמְעָלָה מֵעַל בְּה'**.

לאחר מכן הורה המגיד לעשרה מחשובי תלמידיו לומר מזמורי תהלים במשך כל הלילה עד אור הבוקר, כשגם אדמו"ר הזקן היה ביניהם. עם עלות השחר הופיע לפתע האברך בבית מדרשו של המגיד. איש מהתלמידים לא שאל אותו דבר על מעשיו. האברך שהה ימים אחדים במזריטש, ולאחר מכן חזר לביתו.

לחזור ולבוא אליו שנית, יהיה שבע רצון מכך עד מאוד ולכבוד גדול ייחשב לו הדבר.

האברך, שהספיק לחזור לביתו, לא סיפר לאיש היכן היה ומה עשה. בוודאי שלא העלה על דעתו לספר לאשתו כי בילה כשבוע ימים אצל ראש הכמרים בוויטבסק. בתואנה כלשהי התחמק ולא גילה היכן שהה בימים האחרונים. ניכר היה עליו שהכבוד הרב שנחל בוויטבסק גרם לו להתרוממות הרוח. הוא הסתובב כשפניו זורחות, שיכור מרגשי גאווה, אך לא הסגיר את סיבת הדבר.

כעבור מספר שבועות הגיעה לפונדק קבוצה גדולה של תלמידי חכמים. היה זה בעיצומם של חודשי הקיץ, החום היה כבד, והקבוצה שעשתה דרכה לאחת הערים הגדולות החליטה להימלט מהחום המעיק ולנוח מעט בפונדק. כדרכם של תלמידי חכמים, עד מהרה החלו כולם לשוחח בדברי תורה ובפפולא דאורייתא, זה מקשה וזה מתרץ. האברך, ששמע את שיחתם, החליט להתערב בה והציע תירוץ משלו לאחת הקושיות שהעלו. אופן תגובתו היה בזלזול מה וחוסר דרך ארץ כראוי.

למרות יכולותיו הלמדניות של האברך, עדיין הוא לא הגיע לקרסוליהם של אותם תלמידי חכמים מופלגים ששלטו בכל מכמני התורה. האורחים הקשיבו בנימוס לדבריו, אך דחו אותם מיד. במילים קצרות הוכיחו לו כי טעה בדבר משנה וכי סברתו שגויה לחלוטין. לא נותרה לאברך ברירה אלא להודות בטעותו.

אותם תלמידי חכמים ניצלו את ההזדמנות להוכיחו: "דע לך כי אין לו לאדם להיות נמהר להשיב. תחילה עליו להקשיב לדברי המבוגרים והמנוסים ממנו, להרהר בדברים ולשקול כל מילה בטרם תיאמר, ובוודאי שעליו להתנהג בדרך ארץ וברצינות כלפי זקנים שקנו חכמה."

מהרגלו לשמוע מהכמרים דברי שבח ותהילה ללא הרף, לא הצליח האברך להכיל את התוכחה. במקום להפנים את הדברים הנכונים, החל לכעוס על אותם תלמידי חכמים. משום מה, החליט כי בדבריהם הייתה פגיעה בכבוד תורתו. הכעס פעפע בקרבו והתרחב לכלל לומדי התורה, שלדעתו לא ידעו להעריך את הכבוד המגיע לו.

הזמן חלף, ולקראת סוף חודשי הקיץ הוקם באחת העיירות הסמוכות בית תיפלה נוצרי וקבעו את חנוכתו במעמד גדול בהשתתפות ראש הכמרים מוויטבסק ופמליה גדולה של אנשיו. לאחר האירוע ניצל ראש הכמרים את ההזדמנות ויצא לסיור בעיירות, ובין השאר ביקר בפונדק ואצל האברך - ביקור שהעניק לו כבוד רב בעיני האיכרים שהתרשמו לראות את ראש הכמרים בכבודו ובעצמו בא לשוחח עמו. גאוותו של האברך גדלה בהתאם.

לאחר חג הסוכות עזב האברך את הפונדק לשבועות אחדים בלי לספק הסבר ברור לנסיעתו. משפחתו סברה כי נסע ללמוד תורה אצל אחד מגדולי הדור. בשובו היה נרגש מאוד אך לא



מלון ירוזן וזוזשם נלאים מלוקט
מדבזות קדשו וזוזתו של
דבי דוד חי אביזערא של"ט א

מִי־הָרְאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הכפרה בימינו מישועתו של הקב"ה

שה' יתברך הוא מורה לחוטא הדרך הישר שה' יתברך הוא הישר, ומאחר שהוא הישר הוא גם כן מורה הדרך הישר לאדם.

[ועוד כי מפני כי הרעה מוכן לרשעים בסוף והוא יתברך טוב, והטוב רוצה בטוב ולא ברע שיהיה לרשע, ולפיכך מצד ב' בחינות מה שהוא יתברך טוב וישר ראוי שה' יתברך מורה לחטאים שהם הולכים בדרך מעוקם מורה להם אל דרך הישר ולהציל אותם מן הרעה אשר מוכן לרשעים (מהר"ל שם)].

ישועת הקב"ה הן לאדם והן לבהמה

דרוש נאה דרש על כך הרה"ק רבי שלמה קלוגר ע"ה (גבורות שלמה תזריע). במסורה מציינו ארבע פעמים 'אדם' - 'אדם כי יהיה בעור בשרו' (ויקרא יג ב), 'אדם כי יקריב מכם קרבן' (שם א ב), 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט ד), 'אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו ז). וארבעה אלו כנגד ארבעת התשובות שאמרו בירושלמי. כנגד ששאלו לחכמה ואמרה 'חטאים תרדף רעה' נאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת', דהיינו יסורים שהם הרעה הרודפת את החטאים. כנגד ששאלו לנבואה ואמרה 'הנפש החוטאת היא תמות' נאמר 'אדם כי ימות באוהל'. כנגד מה שאמרה תורה יביא קרבן נאמר 'אדם כי יקריב מכם'. וכנגד דברי הקב"ה 'עשה תשובה ויתכפר נאמר 'אדם ובהמה תושיע ה'".

והנה, בתשובת השנים הראשונים שהם הנבואה והחכמה, יוצא ממנה רעה הן לאדם והן לבהמה [ראה בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' קז): כי מי שהוא חייב מיתה בידי שמים עולה מות בחלונותיו, ובעלי חיים מקנה קנינו מתים, פרתו רועה באפר והיא מתה, תרנגולתו רועה באשפה והיא מתה, וידבק המוות בו עד כלותו אותן], וגם בעצת התורה 'יביא קרבן ויתכפר' עדיין הוא רעה לבהמה כי נשחטת היא לקרבן. אך בדברי הקב"ה הוא ישועה לכל הן לאדם והן לבהמה, ויפה מרמז על כך הפסוק 'אדם ובהמה תושיע ה', שבדברי הקב"ה הוא ישועה לאדם ולבהמה. ודברי פי חכם חן ושפתיים ישיק.

'על כן יורה חטאים בדרך' יורה לחטאים דרך לעשות תשובה. ובפסיקתא דרב כהנא (כד ז) וכן בילקוט (יחזקאל רמז שנח) נוסף, שאלו לתורה חוטא מה עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו.

ביאר המהר"ל מפראג ע"ה (נתיבות עולם נתיב התשובה פ"א): במדרש הזה בא לבאר כי אם שהאמת הוא שמצד השכל אין ראוי שיהיה לחוטא תשובה, מכל מקום יש לאדם תשובה, ואף כי נפלאת היא בעינינו. וזה שאמר 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ורוצה לומר

אדם כי יקריב מכם (א ב). בירושלמי מובא (מכות פ"ב ה"ו): אמר רבי פינחס 'טוב וישר' (תהלים כה ח), למה הוא טוב, שהוא ישר, ולמה הוא ישר, שהוא טוב, 'על כן יורה חטאים בדרך' (שם) שמורה דרך תשובה. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרו להם 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג כא). שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להן 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד). שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן 'יעשו תשובה ויתכפר לו'. היינו דכתיב

מִלְתָּא דְפְלִיאָה

הגעלת הנפש - ההכנה הנדרשת קודם הפסח

עבודתנו עתה קודם התקדש עלינו החג בו בחר בנו מכל עם, כתב השל"ה הקדוש (מצה עשירה דרוש ג' אות תד): כבר נודע (ברכות ז). היצר הרע הוא החומץ והמנוול, שאור שבעיסה, ואין ביעור חמץ אלא שריפה (פסחים ה); אם פגע בך מנוול משכהו לבית המדרש, דכתיב (ירמיה כג, כט) 'הלוא כה דברי כאש' (סוכה נב). ענין הגעלת כלים, פליטת זוהמת היצר הרע, להעביר כתמי העוונות. ומי שלא נתחמם כל כך ביצר הרע, ומורק ושוטף פנים וחוף - סוד טהרה וקדושה. ומי שתשמישו ברותחין, צריך להיות נכוה ברותחין, בתשובה חמורה. ויש שצריך ליבון עד שהניצוצים נתזות ממנו, כמו ענין נתן דצוציאת (שבת נו). וכלי חרס חרסי אדמה שאינן יוצאות מדפיים לעולם, אין להם תקנה אלא בשבירה, שבירתן מיתתן (בבא קמא נד). וכו'.

וסדר הנכון, יפשפש אדם במעשיו, ויבדוק חמץ הנגלה וגם החמץ הנסתר. והבדיקה לאור נר יחיד, רצה לומר, לה' לשמו, 'ה' אורי וישעי' (תהלים כז א). ו'אור לארבעה עשר' מציל מן 'נאום ה' אשר אור לו בציון' וגו' (ישעיה לא ט) שהוא הגיהנם וכו'. ויבדוק כל החורין וסדקין (פסחים ח), כי הקדוש ברוך הוא בוחן לבבות. גם הרבה עבירות שהאדם דש בהן ונשכחות ממנו, הקדוש ברוך הוא זוכר כל הנשכחות, על כן יבדקם לתקנם בעודו בחיים חיותו. ועיין שם שמבאר כל דיני ביעור חמץ היאך מורים לנו דרך להיטהר מכל סיג ופגם בנפשותינו.

ומסיים שם: כל אלו טהרות חייב לטהר ברגל, בזה מועד בצאתנו ממצרים, שהוא תכלית חידוש העולם, ואז בחר בנו מכל העמים כו'. וכבא מועד, אז מקרא קודש, נעשינו בת זוג להקדוש ברוך הוא, כמשוש חתן לכלה, כן יציאת מצרים כנודע. ועל כן, חסידים ואנשי מעשה אומרים שיר השירים בליל שמורים, עכל"ק. ומכאן ישכיל המשכיל להתעורר להגעיל ולהפליט ממנו כל מרעין בישין, והדרך להגיע לכך היא ע"י התורה הנקראת אש, וכך יבוא טהור להיותו ראוי להשראת השכינה בליל קדוש זה וכמו שאומרים בהגדה 'ובמורא גדול' זה גילוי שכינה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

רמז לג' עיקרי הקדושה בעולם הזה

כסף שיש בו צורה. וזהו 'וצרת הכסף', שתעשה צורה קדושה על הכסף בידך, אשר ברשותך. 'והלכת אל המקום' כו', רצה לומר ותלך עם ממונך בדרכי השם אשר יבחר ד' בו, 'ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך', פירוש שתעשה עם ממונך דברים שהנפש מתאוה ולא הגוף העכור החומד ומתאוה לתענוגי והבלי עולם וכו', עד כאן לשון קדשו. וכדרך שראינו בקדושת האכילה והעיניים שזוכה לבוא על ידם לדרגת צדיק ולהיות לפני ה', כן גם בקדושת הממון זוכה לבוא לפני ה', כפי שהמשיך הנועם אלימלך שכאשר יתנהג בממונו בקדושה יבוא לנאמר אחר כך 'ואכלת לפני ה'' שעל ידי זה תזכה לעשות מצוות ה' ככל הצדיקים.

תאות הממון מביאה לעצבות ולבחינת עבודה זרה

ובליקוטי מוהר"ן (מהדו"ק תורה כג) מבאר עוד כי הנופלים בתאוות הממון מסתירים את אור פניו יתברך, ולהיפך זוכה לגלות פני ה', ונביא מלשונות גחלי האש שאמר בקדושתו: ואלו בני אדם הנופלים בתאוות ממון, ואינם מאמינים שהקב"ה יכול לפרנס את האדם בסיבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון. כמו שכתוב (בראשית ג יז) 'בעצבון תאכלנה', ועצבות הוא מרה שחורה. אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אלהים אחרים, חושך, בחינת מיתה, כמו שכתוב (איכה ג ו) 'במחשכים הושיבני' וכו'. ועליהם נאמר (יחזקאל ז יט) 'וזהבם לנדה', היינו בחינת עבודת אלילים, כמו שאמרו חז"ל (שבת פב.) מנין לעבודת אלילים שמטמא כנדה שנאמר (ישעיה ל כב) 'תזרם כמו דוה'. אבל אלו בני אדם שמשאם ומתנם באמונה, הם דביקים באור הפנים דקדושה.

ועולים הדברים עם פתח דברינו משמו של הרבי מרוזין ע"ה, שע"י התגברות הקדושה בתאוות אלו זוכה להיות לפני ה', וכמאמר הכתוב 'צפונה לפני ה'' - שע"י 'צפונה' הרומז לקדושת הממון, זוכה להגיע ולהיות 'לפני ה''.

מרופשיץ ע"ה (בא ד"ה ומה שכתוב) כי מ' פתוחה וסתומה רומזים לפיו של האדם, כי בכדי לומר אות מ"ם נצרך להשתמש גם במ' סתומה, וכל עוד שאינו מסיים במ' סתומה, אינו יכול לומר את שמה של האות. ולכן האות מ' רומזת על הדיבור, כי כמו אמירת האות מ' כך גם דיבורו של האדם, כשפותח פיו לדבר אינו מסיים דיבורו עד שסותם את פיו. אך אם מניח ליצר להיכנס בין פתיחת דיבורו לסגירת פיו, ומדבר דברים אסורים נעשה מזה 'מצרים', דהיינו מ' פתוחה וס' סתומה והיצר ביניהם, שזה היה רצון מצרים לפעול שיהיה הדיבור בגלות.

וזאת לימדונו רבותינו בתורה שבעל פה שעיקרה היא אמירת פיו, שלא כתורה שבכתב שעיקרה היא מה שנכתבה בספר, ועל כן פותחת (ברכות ב.) באות מ' פתוחה - 'מאימתי קורין את שמע', ומסיימת (עוקצין פ"ג מ"ב) במ' סתומה - 'ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי כאשר אדם פותח פיו - ידבר בתורה, וכשמסיים לימודו יסגור פיו, ולא יתן ליצר לבוא אל ביתו בדיבורו סרק והבל, ועל אחת כמה וכמה דיבורים אסורים.

הנותן כל מחשבותיו בממונו אינו יכול להרגיש בקדושה

עניינה של קדושת הממון הלא היא כתובה עלי ספר הקדוש **נועם אלימלך** (ראה ד"ה וכי ירבה) וזה לשונו: וכי ירבה ממך הדרך' (דברים יד כד). רצה לומר אבל אם יהיה דרכי השם רב וגדול בעיניך באומרך, 'כי לא תוכל שאתו' - שבלתי אפשרי לעמוס עליך המשא הזאת, 'כי ירחק ממך המקום אשר יבחר לשכון שמו שם', רצה לומר שיהיה רחוק בעיניך שתוכל לפעול כנ"ל שישכון השם יתברך ברוך הוא בעולמו במלכותו, תדע הסיבה שהביאך לחשוב זאת הוא, מחמת 'כי יברכך ד' בממונך ובכל טובך, 'ונתת בכסף', רצה לומר ולא נתת כל מחשבותיך רק בממונך.

ואמר הכתוב זאת העצה 'וצרת הכסף', דאיתא בגמרא (ב"מ מז:) אין מחללין מעשר שני על אסימון אלא על

וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יַרְךָ הַמְּזֻבָּח צִפְנָה לְפָנָי ה' (א יא). בפתח דברינו נקדים מה שאמרו צדיקים כי הנה ענייני הקדושה רבים הם, שבכל דבר ודבר יכול ואף נדרש מהאדם לקדש את עצמו לעשות הדברים לשם פועלן, וכשהולך בדרך זו מקדש את עצמו ואת סביבתו וזוכה להשראת השכינה. אך עיקרי התעצמות הקדושה עיקרם בשלושה אלו, קדושת האכילה, קדושת הממון וקדושה בדברים שנפשו של אדם מחמדתן ובכלל זה קדושת הברית והנוגעים אליה, כשמירת העיניים והמחשבה וקדושת הבית.

אמר **הרבי הקדוש רבי ישראל מרוזין ע"ה**, דבר זה רמזה לנו תורה בנועם אמריה: **ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'**, ללמדנו כי כדי שיבוא האדם לפני ה' יש לו לשחוט ולמעט בדברים הרמוזים כאן. **על ירך רומז על קדושת הברית שבירך. המזבח - קדושת האכילה, שכידוע שולחנו של אדם הרי הוא כמזבח. צפונה - רמז לתאוות הממון וכדכתיב (איוב לז כב) 'מצפון זהב יאתה'. ואז יוכל להיות לפני ה'**, שבכך מתקדש כל גופו ונעשה ראוי להיות לפני ה'.

שמירת הפה והעיניים - הדרך להגיע לדרגת צדיק

קדושת פיו ועיניו של אדם ידוע כי הם המה הדרכים להיות צדיק, וכבר כתב **רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה** בספרו קדושת לוי (ליקוטים ד"ה אותיות), שסדר האותיות הוא: ס' ע' פ' צ', ורמז יש בסדר זה דווקא, כי האות ס' היא האות היחידה הסגורה וחתומה מכל צד, וללמדנו, כי כאשר תסגור עיניך מלהביט ברע חס ושלום, וכן תחתום את פיך מלדבר רע חס ושלום, שהפה והעין רמוזים הם באותיות ע' ופ', תזכה לבוא לדרגת צ'דיק.

כשאינו שומר פיו נעשה בחינת 'מצרים'

אך חס ושלום באם מניח ליצר להיכנס בתוך דיבורו נעשה מכך בחינת 'מצרים', כמו שכתב הרה"ק **רבי נפתלי**

חשיבות ויקרת עבודת ה' בדורות אלו

שאל רבי חיים, מה נענה אנחנו אזובי הקיר אם בארזים נפלה השלהבת והתענו על חטא קטן תעניות למכביר. ענה לו **האר"י הקדוש**: בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת אמיתית מישראל מעומק לבו נחשב כהתעניות משנים הקדמונים.

הוסיף על כך **הישמח ישראל** (חנוכה אות נ"ו), את זה אמר האר"י הקדוש בדורו, אם כן בדורנו אנו שירדנו פי כמה וכמה מדורו המופלא של האר"י, על אחת כמה וכמה שכל זעקה אמיתית הבוקעת מעומק ליבו של יהודי, עושה רושם ופועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים.

הדור הממעיט שמכוון ליבו לשמים חשוב כמרבה ואף יותר

זהו שאמרו חז"ל במשנה (מנחות קי.): נאמר בעולת בהמה (ויקרא א ט) 'אשה ריח ניחוח', ובעולת עוף (שם פסוק יז) 'אשה ריח ניחוח', ובמנחה (שם ב ב) 'אשה ריח ניחוח', לומר לך, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים.

וכך נפסק בשולחן ערוך (או"ח סי' א ס"ד): טוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה, וכתב **המגן אברהם** על זה: אף על פי שהמרבה כיוון ליבו גם כן, מכל מקום אם הממעיט לא היה סיפק בידו לעשות, הרי הוא רצוי לה' יתברך כמו המרבה, וכן מוכח מדברי הגמרא שקרבן עולת העוף של עני שנאמר 'אשה ריח ניחוח' הינו כמו עולת בהמה שמביא העשיר.

לכך אף אם אמנם ובדורנו קשה להיות 'מרבה', אך כשנעשים הדברים בכוונה עמוקה שבלב לעשות רצון יוצרי וקוני אף כי טבע העולם מטריד ומבלבל, עליהם נאמר 'טוב מעט בכוונה'. ועוד יותר מכך, שנחשבת עבודת הדורות האחרונים למעלה מעבודת הדורות הראשונים כפי שהתבאר בדברי האר"י, והוא הדבר שרצה נותן התורה ללמדנו באמרו **נפש** כדרשת חז"ל 'מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו', כי כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים נחשב קרבנו של עני כאילו הקריב נפשו כן גם בדורנו דור עני שאין עני אלא בדעת, דור עני במצוות בתורה וברוחניות, מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו ישראל נפשם.

(אגדות ד"ה ראש השנה) על הכתוב (תהלים קטז ו) 'דלותי ולי הושיע' ודרשו רבא בגמרא (פסחים קיח: ר"ה יז): אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, אף על פי שדלה אני במצוות לך אני, ולי נאה להושיע, ע"כ. והקשה הרה"ק **רבי יחזקאל שרגא משינאווא ע"ה** מדוע 'לי נאה להושיע' אם 'דלה אני במצוות'.

אך היא הנותנת, ודווקא מפני שאני דלה במצוות - לי נאה להושיע, שכן בדורות הראשונים הייתה התורה והיראה במעלה העליונה ובחשיבות גדולה ודבר ה' היה יקר בימים ההם, ואיש שעסק בתורת ה' ועבודתו היו מחשיבים ומחזיקים אותו ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ממילא אין חידוש כל כך שהיו גדולים בתורה ויראה, כי מתחילה היו עוסקים בתורה שלא לשמה שייקראו רבי, ומתוך זה הגיעו ובאו ללימוד לשמה.

אבל עתה בעוונותינו הרבים בעקבא דמשיחא שנתקיים בנו מאמר חז"ל (סוטה מח): 'חכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו' בעיני המון עם ואין משען ומשענה, כי גם אם ילמד הרבה תורה לא יחשיבוהו לגדול בשל כך, נמצא שלא שייך מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, ועם כל זה אם יתייגע בתורה ועבודה ולא ישגיח על המלעיגים עליו, חשוב ויקר בעיני הקב"ה התורה והתפלה שלו יותר מבדורות הראשונים. ולכן כיוון ש'דלותי' ש'דלה אני במצוות' - שהמצוות שלי הם בללות ובשפל המדרגה למול דורות הראשונים, לכך 'לי נאה להושיע' שלמרות שאיני נחשב בעיני ההמון אני עובד אותך.

זעקה אמיתית מעומק הלב בדורנו פועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים

וכך שאל **רבי חיים ויטאל ע"ה** את רבו **האר"י הקדוש ע"ה**, על מה שאמרו בירושלמי (שבת פ"ה ה"ד) שפעם אחת יצאה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה ברצועה שבין קרניה והושחרו שיניו מרוב תעניות שהתענה על כך. אם כן,

וּנְפֶשׁ כִּי תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה' סֵלֶת יְהִי קָרְבָּנוּ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנָּה (ב א). אמרו רבותינו בגמרא (מנחות קד:): אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש'. אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני.

חיזוק גדול יש לנו ללמוד מקרבנו של העני הנחשב כאילו הקריב את נפשו, שכמו כן הוא גם בדורות, שיש דורות עשירים ויש את דורותינו האחרונים שבבחינת 'עני' - 'אין עני אלא בדעת' (נדרים מא.), בוודאי מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו נפשם בעבודתם את ה' עם כל המניעות וקטנות המוחין, וחשובים הם עוד יותר מכל אותם דורות הראשונים כמלאכים.

כי הנה ידועים המה דברי **האר"י הקדוש ע"ה** שענה לתלמידו המובהק **רבי חיים ויטאל ע"ה**, ששאלו, איך אומר לי שנפשי מעולה, הרי הקטן שבדורות ראשונים היה צדיק וחסיד שאי אפשר להגיע לעקבו. אמר לו האר"י, דע כי אין גדלות הנפש תלויה כפי מעשה האדם רק כפי הזמן והדור ההוא, כי מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול בכמה מצוות גדולות שבדורות אחרים, כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאוד לאין קץ מה שאין כן בדורות ראשונים, עכ"ל"ק.

בדורות אלו אשר חכמת חכמים תסרח ועם זאת עוסק בתורה ובמצוות חשוב יותר

לתבונה רבה נדרשים אנחנו להבין מהותם של דברים, שכן ידוע גודל הדורות הראשונים אשר היו גדולים בשיעור קומתם מן האחרונים, כאשר אמרו חז"ל (שבת קיב:): 'אם ראשונים בני מלאכים, אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים, אנו כחמורים', וככל שחולפים הדורות כך הם מתמעטים והולכים, אם כך כיצד ניתן לומר שעבודת ה' בדורנו שקולה פי כמה מעבודת דורות הראשונים. אלא הוא הדבר, שדווקא בגלל שאנחנו בדור של הסתר פנים וחכמת חכמים תסרח, משום זה נחשבת כל עבודה קטנה עוד יותר מתעניות וסיגופים ועבודתם הגבוהה של דורות הראשונים.

נבין זאת יותר במובא בדברי **יחזקאל**

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים





בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מנורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com